

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

En ældgammel Dansk Comoedie forestillende
Friherre von Friskes uriimelige Jalousie, og
derover beklagelige Amour : funden i en
afbrændt Kielder i Wiborg 1676.

Udgivet år og sted | Publication time and place: [S. l.], [1676?]

Fysiske størrelse | Physical extent:

24 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

1969.

DA BOX

8°

N° 1969.

En
ældgammel Dansk

Sommedie,

forrestillende

Friherre von Grisses

urimelige Jalousie,

og

derover

beflagelige Amour.

Funden i en afbrændt Kielder i Viborg.
1676.

Trykt i dette Aar da de mange
Forliebte ere til.

Hoved-Personerne udi Comoedien.

1. Friherre von Frisk.
2. Madamme Valiere.
3. Mons. Rollin, Friherrens
Rival.
4. Mons. Petersen, Madammens
forrige Amant.
5. Mons. Gerhard som Secretair.
6. Mons. Nicodemus ogsaa Se-
cretair.
7. Anneke Madammens Tieneste-
Pige.
8. Harlequin, som gjør Acten saa-
vel behagelig som latterlig,

Løyer = elskende Læsere!

 Kiondt det ey er min Fait, og langt mindre kommen mig i Tanke, nogen sinde at skrive Comoedier, ikke desto mindre har jeg efter en lang og vedvarende Anmodning ey kundet undslaae mig for at sammenpnygle nærværende drabelige Actus, og eenfoldig forestille den ny forliebte Verdens usriimelige krumme og Krogede Spring, i den, for sin Daarlighed beklagensværdige Friherre von Frisk, som med Billighed kand kaldes alle Uriimeligheders Subjectum; og saasom i samme indtet mindre end personalia tracteres, haabes ingen derved skal finde sig fornærmet, skulle der ellers være een eller anden, som ville applicere nogen Ting paa sig, gives hannem det velmeenende Raad, i Tiide at betiene sig af den for probatum befundene Recept, da jeg forsikkrer samme er god for de forliebte Uhumskheder. Hvem som desuden har sine 5. Sviin sankede, og ingen af dem ude paa Olden, vogter sig nok desuden for denne Friherlige og Friherre von Friskes høystskadelige Syge, som egentlig kommer af tykt Blod.

Grillenborg

den 33. Febr.

1619.

Christen Knortekiep

U

Actus

ACTUS I^{mus.}

Ite Scene.

1.) Friherre von Frisk.

2.) Secretair Gerhard.

Friherre von Frisk fremkommer paa Theatro som et desperat og forstyrret Menneske, tagende sin Dose af Lommen, slaar samme med forvændte Øyne i Gulvet, saa den springer i tu, river derpaa i samme Desperation sit Dorklæde i stykker, snapper Hat og Paryk af Hovedet, og i det hand træder samme under Fodder, udbryder Han i følgende Ord.

MON Dieu! Par Dieu! Jeg ullyksalige Menneske! uden hvad fatale og ullykkelige Sticørne maae jeg vel være soed; at min Skicæbne er mig saa haard? For havde jeg troet Solen var uden Glands, Himlen uden Sticørner, ja Havet uden Vand, end det som mig nu er haendet, skulde mig nogenstunde have kundet vederfare. Er det muelig jeg fandt være saa forblindet af Kiærlighed, saa indtagen og bespændt af denne usle Affect, ja saa heel forvirret i mit Sind, at jeg for et Fruentimmers skyld hverken anseer min Honour, Ære, Belsærd, Liv eller Blod, og end det som meereer, saa galen og forvendt, at om jeg end saae Boddelen med sit dragende Sværd for mine Øyne, og en Lys Lue for Hændes Dør, skulde jeg dog midt igiennem samme løbe ind til Hænde. Jeg troer jeg er forbered, ja enhver maa holde mig for galen, og det med rette, thi kunde jeg ikke leve min Tiid langt meere fornøyet, søge honette og lystige Compagnier, hvor midt Sind mest inclinerer til? anleg-

ge og employre miinePenge paa en langt nyttigere og bedre Maade, end nu, da jeg snart til Oberstod giver dem ind, og det i Tanke at have noget for mig selv alleene, men naar Sagen ret examineres, maa jeg befinde mig skammelig at være narret, ja jeg siger oprøkket, saasom jeg maa bære Navnet, og andre derimod, som mand pleyer at sige, nyder Gavnet. Mon Dieu! hvad maa det ikke smerte mig? Jeg kand ret siige at jeg er bleven narret, og vilde jeg ikke ønske min arrigste Uven og Fiende at falde i saadanne flette Garn og Strikker, thi der er sandelig meere vdi, end snart af noget Menneske kand enten troes eller tænkes.

Secretair Gerhard.

J! Dod og Piine Mon Frere! tag dig ikke dette saa nær: Sandt nok! Du sætter stygge Pønger til, men hvad nytter det, var jeg i dit skød, vilde jeg fange miine, Sager gandske anderledes an; prober nu engang at være koldfindig og see hvad det hjælper, thi med Krig veed du vel, Du kommer ingen Vey.

F: von Frisk.

Ja hvad Koldfindig! Koldfindig! jeg kand nmuelig være Koldfindig, thi jeg er færdig at blive Gal, og veed du vel hvor nær det gaaer mig, naar jeg af alting maae see og fornemme at Lun ey kand eller rettere vil forlade den forbandede Kollin; Dog hvad skal jeg resolvare til, jeg vil blive derfra, og ikke sætte min Fod derop, forend Hun stikker Bud efter mig.

Secret: Gerhard.

Ney Mon Frere det er gandske uraadeligt, thi hvad gjør Du andet derved, end Du giver Hende Keylighed til at faae ny Connescancer, da Du dog besuden veed det er aldrig Ledig.

(F: von Frist gaær op og need af Gulvet, tager sin Hat og Værk op, sætter samme paa, og siger Vær da hjemme i Aften Klokken 7, naar jeg kommer fra Cammeret, saa vil vi gaæe sammen derop, for endelig at afgjøre denne Sag. Gaær derpaa bort.

Herlequin (Med et Speil bag i Buxerne, og Struds-Fier i Hatten kommer springende ind paa Theatro, begynder at Danse og lee, og siger.

Ha, ha, ha, nu vil Verden vidst nok forgaæe, thi jeg troer Polse-Dob Herr von Frist er forhered, jeg har hørt alt Ham snakke over sig, og det om Bøddel, Sværd, Eys Lue og Kiærlighed. Hvad mon alt dette ville sige? I hans Ansigt saae hand mig ud som Døden i yrbek, og hans Kiærlig værre end en Koc-Fitte, jeg fandt begribe min stakkels Heere maa være forlibe, og gjør det mig ret Ondt for ham stakkels Karl, Jeg vil strax springe hen paa Appoteket, og hendte en Recept til ham, men holdt det har jeg ey nødig, jeg har her een i min Bux-Fikke, jeg maa læse den om det er den rette, (Herlequin begynder at læse.)

Recept for den forleebte Syge:

Loppe-Tæer en halv Onz.

Myk-Tæer 1. Dvint.

Luf-Dyne 1. Onze.

og Glue-Myrer 11. Stykker.

Forberøvnte 4. kostbare Species pulveriseres meget varlig i en Glas-Morter med en Ræve-Rumpe, og efter det er vel blandet med Flad-Kunse Blod og Extract af en Mog-Greb, sættis det en halv Liime overLue-Fld i en Bor-Potte, lægges derpaa saa heedt som det kand taales omkring Patientens Navle, hvilket da strax inden 14 og Dags

Dags-Griff fordeeler alle Forliebte Uhumskheder i Hovedet, som kommer af en uordentlig Diet.

Probatum Grille-Apoteket d. 31. Febr. 1675.

Jo! jo! Recepten er god nok, vil min Herre kun holde en uordentlig, ordentlig skulde jeg sige, Diet og Levemaade, saa bliver hand vidst nok herved hjulpen, thi der staar jo paa Recepten Probatum. Men Gotts Blir! jeg staar her og commenterer over min Herres Sundhed, og tænker ey paa, hand i denne sin Forvildelse snart, og som troliest ere maaskee løber omkring i alle Hore-Huuse, og Dands-Boe, thi hans Honneur har hand ey nodig at være bange for, saasom hand alt for lang Tid siden ingen meere haver haft. Jeg maa hen og see hvor hand er:
 Gaar derpaa bort.

Anden Scene.

- 1.) Nicodemus Secretair. 2.) Anneke Madammens Tieneste-Pige. 3.) Madamie Valiere. 4.) Mons. Rollin.

Nicodemus med Bukker ved Ornene, kommer ind paa Theatro, spadserer op og ned, og bliver i det samme det reyne Lorklæde ved sine Fodder var, efter hvilket hand bukker sig, og tager det op; og da Anneke Madammens Tieneste Pige i det samme kommer ind spørger hand Hende.

Anneke! Er her nu Løyer igien, hvad er dette for Anstalter? (riser saa i det samme med Lorklædet.)

Anneke.

(Inserpenbe Munden sammen svarer.)

Det er von Griffes Lorklæde, som hand rev i tu sørres hand var her, thi der er indtet længe imellem at han er jo gal.

Nicodemus.

Hvad var hand da nu gal for?

Harlequin (stikker imidlertid Hovedet ind paa Theatret, ryster med samme og siger saa sagte ved sig selv:)

Hym! Det er ogsaa en Secretair den! Hand styber sig som en Odder, og Beenene paa ham kunde mand tage at staae Værer need med, eller og bruge dem til Viol-Buer, men see kun om hand ikke alligevel har faaet FrankkeBukler ved Ornene, (om hand ellers har nogle) Jo! Jo! det er ogsaa en ny-bagt Secreter den!

Anneke.

I hvad var hand gal for! Det var fordi han havde faaet at vide at Mons. Rollin havde været her til Middag, og spist hos Madammen, og det kunde hand intet taale.

Nicodemus.

Men hvad vil dette Forklæde sige? (og holder det samme op i Beyret.)

Anneke.

Det rev hand i tu, og hans Dose stog hand i stykker, ja jeg har gie jeg faae Drølen aldrig seet ham saa gal, thi hand tog Hat og Paryk og kastede i Gulvet, og trampede paa samme ligesom et gal Menniske.

Nicodemus.

Saa Fanden i Bولد! Her er altid ny Løyer; Men hvor er jer Madamme?

Anneke.

Madammen er oven paa, nu vil jeg kalde paa Hænde!

Gaaer derpaa ud

(Madammen med Garnet paa Hovedet, iflød en Carmosin-rød Castesøys Cantusse, kommer ind, og da hun bliver Mons. Nicodemus væk siger hun:)

See!

See! Velkommen; Hvor kommer det sig jeg har den
 Gæste at see ham saa tilig i Dag, ikke skulde jeg troe
 Han er udskicket for at bringe Rapport, om der er no-
 gen hos mig. Vil han kun behage at see sig vel for, at
 han ikke skal blive narret. (Lukker saa i det samme
 Hændes Stue-Dør op.)

Nicodemus (med Hatten i Haanden, bliver gandske
 rød i Hovedet, bukker sig og svarer:)

Nej indtet mindre min fiære Madame Valiere, jeg har
 allevee vildet have den Gæste at see hvorledes Hun levede,
 og forsikker jeg, jeg tile er kommen for nogen Ting
 mindre end bringe Rapporter, jeg troer ey heller Hun
 nogentiid skal kunde sige med Sandhed, jeg har gjort
 sligt.

Madammen.

(vriker sine Hænder og svarer:)

O! for en god Vens skyld gjør mand meget.

Nicodemus.

Ja! for saavidt har hun ret.

Madammen.

Har jer Herre nylig haft smukke Kammer-Biskter af
 eders for mig saa angenem roste Gienbøe? jeg har spurdt
 hun for nylig af Hannem paa hans Kammer er bleven
 tracteret med Thee og Caffee, og et par Aftener derefter
 har han tracteret hende med ædendes Vare. Maaskee
 hand ved samme Lejlighed har bestilt sig et par ny Skoe,
 for med desto bedre Maneer at saa denne Stomager-Dof
 op til sig.

Nicodemus.

Det er noget Madam! som jeg ey kand soare hende paa,
 saasom jeg hverken har hørt eller seet noget til alt dette.

(Bliver endnu stedse staaende i sin krumme Postur)

med Hatten i Haanden.

Madammen.

Ja! see Han kun vel til, han intet roer Ham, efter-
 som jeg dog er vis forsikket om, at hand har forbudet
 hannem

hannem ey at siige mig noget, eller lade sig merke med nogen Ting til mig.

Nicodemus.

Det er noget min smukke Madam som han ey har nodig, efter som der slet iaret saadant er passeret, som hun behager at siige.

Madammen.

O! det er ret, nægt han det kan, men jeg veed det dog bedre.

Nicodemus.

Kand vel være!

Madammen.

Hvad Tid kom vel ellers Mons. von Frisk hiem i Aftes.

Nicodemus.

(Bliver endnu i sin forrige krumme Postur og svarer:)

Det veed jeg indtet min hierte Madamme, saasom jeg allerede var gaaet i Seng, ellers troer jeg indtet Klokken var mere end 12.

Madammen.

Tolv! O det skaar vel ey seyl hand jo kom hiem efter Sædvane uden Lygte for sig det er ved Eys Dag.

Nicodemus.

Kand vel være, men ellers skal jeg lade det være usagt naar hand

(I det samme kommer Mons. Rollin ind, gaar hen og kysser paa Madammens Haand, og efterat de har staaet Alle 3, og discoureret lidet sammen om det slette Veyrlig, beder Hun hannem at sidde ned, Mons. Nicodemus derimod gjør sin Compliment og retirerer sig. Madammen følger ham ud, og der Hun derpaa kommer ind igien, siger hun til Mons. Rollin:)

Merker hand! det var ogsaa en Transport fra Mons. von Frisk.

Rollin.

Kollin.

Jo jeg merker det nok, ellers gjør det mig ret ondt, for de stakkels Karle at de for min Skyld saa jofte maa gjøre deres. Skoe skiedene.

Madammen.

Ja! was thut die Liebe nicht! Men det'er sandt Kollin, Knap veed I hvilke artige Visiter von Friis har haft i Sondaags, da han bildte mid ind, der var een af hans gode Venner hos ham.

Kollin.

Jo jeg veed det nok; det var jo ogsaa sandt at det var een af Hans gode Venner, og laud skee een som hand kommer meget nær: Men Knap veed Hun hvorledes denne artige Split-Rytter i forgaars Aften blev transporteret hjem fra ham.

Madammen.

Nej det veed jeg indtet, men fortæll mig det.

Kollin.

Det er noget som jeg nodig vil, saasom det strax siden heeder, jeg har fortalt Hænde det.

Madammen.

Jeg vil i Sandhed ikke lade mig merke dermed, fortæl mig det kun.

Kollin.

Ja eftersom Hun dog veed det medste, fandt det endelig give ligemeget, Hun blev hen imod Morgensunden, paa det ingen skulde fiende Hende, transporteret hjem i et sribet Fütteral i Mons. Gerhards Lignelse.

Madammen.

Jeg forstaar alt, nu det er got jeg veed det; men Gud bevar mig! hvem skulde have tænkt slikt?

Kollin.

Veed Hun ikke nok hvad Tydskten siger: Unverhofft komt offt, dog var Passagen jo ellers artig nok.

Reyser sig derpaa og vil gaae.

Ma

Madammen.

Hvorhen saa hastig.

Rollin.

Jeg har til min Fortræd just præcise ved dette Klokke-Slæt lofft mig hen til en god Ven, maa jeg altsaa denne gang mod min Villie forlade Hænde, dog har jeg not i Morsgen den Ære at tale med Hænde, og høre hvad imidlertid er passeret, (kysser derpaa paa Madammens Haand og gaar.)

Madammen.

Ja eftersom hand har lofft sig hen til saa god en Ven, vil jeg ey opholde ham, dog haaber jeg ikke hand gior Mons. von Frist af sig.

Rollin.

Nej intet mindre Madame, og gaar.

Eredte Scene.

- 1.) Madame Valiere. 2.) Friherre von Frist.
3.) Secret. Gerhard. 4.) Secret. Nicodemus.

(Paa Theatro præsenteres Madame Valiere, staaende for Vinduet, og i sin Eenlighed synger den bekiendte Wiise; Verden er velkøffterrig etc. og da Hun er i det andet Vers kommer von Frist af begge sine Secreterer asscunderet ind, og siger: Hændes Diener Madam!

Secret. Gerhard.

Straber og bukker med Hovedet,

Secret. Nicodemus.

efter sædvane kroget og saare nedbøyet, bukker sig ogsaa, og siger: God Aften Madam.

Madam:

Madammen.

gjør en liden Coupee eller Contetång med Foden,
og nikker med Hovedet, men svarer ey et Ord.

von Frisk.

suer paa Tænderne, og siger:

Det er dog særdeles at alle de Loffer der bliver gjort om
Mons. Kollin fand aldrig blive holdte; Sidste gang jeg
havde den Ære at være her, blev det mig sagt, at mand
intet var for hans Compagnie, og at mand, naar hand
kom igien vilde paa en artig Maade bede ham, efterdags
ey meere at komme til sig, saasom det kun forvoldte en
fredsavarende Ris og Ueenighed imellem Madammen og
mig, disuagtet horer jeg, han har spist her i gaar til
Middag, seer jeg altsaa nok der intet bliver af, og ef-
tersom det ey er min Æyrlighed længer at lade mig nar-
re, er jeg kommen herop i Asten, for at høre Hændes
endelige Ord herom.

Madammen.

Hvad der er Kollin og mig imellem maa enhver gier-
ne vide, ellers vilde jeg ønske ingen var meere for at
narre Folk end jeg.

von Frisk.

I det mindste fandt hun ikke nægte, jeg jo er bleven
narred.

Madammen.

(sætter Hænderne i Siden.)

Narret! Hvad kalder I da at invitere Folk
hiem paa jerres Kammer, og der tractere dem med
Caffee eller Thee, imedens I bilder mig ind der kom
en god Ven hiem til Eder.

von Frisk.

Har jeg inviteret nogen hiem til mit, det har en in-
sane Canallie sagt, enten det er Mandes Person eller
Fruentimmer.

Madam:

Madammen.

O! gjør jer kun indtet saa frisk, jeg veed den Sag alt for vel.

von Frisk.

Jeg siger endnu som før, det har en Canallie og Huns-
vot sagt, at jeg har inviteret nogen.

Madammen bliver ivrig.

Hunsvot og Canallie gjør intet til Sagen, saadanne gro-
ve Expressjoner kand I kun giemme til I kommer paa de
Stæder hvor I ved et Krums Øll eller Glas Brændeviin
kand bruge dem. Om I ikke just har inviteret dem til
jer, saa har der dog i det mindste været Fruentimmer
oppe hos Eder.

von Frisk.

Ja da ville jeg ønske at D*** maatte gale fløyte og tor-
ne i min syndige Siæl, og jeg aldrig maatte gaæ af det-
te Stæd, om der noget Fruentimmer er gaæet ud af min
Dør.

Madammen.

Nu! nægter i dette, saa nægter I ogsaa meer (stø-
der ham derpaa for Brystet.)

von Frisk.

(Bliver rød i Hovedet og siger:

Hvad Fruentimmer er det da, der have været hos mig.

Madammen.

Stil jer kun ey saa fremmed an.

von Frisk.

Jeg veed det Død og P: indtet.

Madammen.

Tor I nægte, den gemeene Skomager-Hoppe Lovise,
ey har drukket Thee paa eders Kammer.

von Frisk.

Hvorfor skulde jeg nægte det, thi baade Piigen og min
Vertinde vare oppe paa Kammeret alth den Tiid hun
var der, da min Vertinde endnu til des meere Bevist
derpaa

derpaa' drak! Thee med. Var det altsaa umuelig der Kunde, skee noget, som jeg havde noedig at tie med.

Madammen.

Det troer jeg albrig Madamme H --- eders Vertinde har druffet Thee med, thi om jeg ellers kiender Hænderet, holder Hun sig nok for god til at drikke Thee i sligt et Compagnie.

von Frisk.

Men nu gjorde Hun det dog.

Madammen.

O det skal jeg læt saae at viibe, men fandt I endelig saa Kammelig forsvære en Ting, fandt I jo og sagte Lyve i denne Tilfælde, og hvad Raison har jeg vel til at troe jer, naar I nu det eene Øyeblik saa liderlig forsvær Jer med Eders gamle Matros-Eder, saa Jorden maatte riste under jer, og det andet Øyeblik maa i jo dog nu tilsaae at det er sandt.

von Frisk.

Jeg har sooret paa der gif ingen Fruentimmer ud af min Dør.

Madammen.

Saa slay det der ud! I vil fandt skee sige at Hun var ifort en scribe Con volut, saa hun derved skulde ligne Gerhard Eders eene Secreteer, men det er dumt at svære paa, slige grove Conditioner.

von Frisk

Ja! just det var det (leer) og Kunde jeg jo med en god Samvittighed sværge, der intet Fruentimmer var gaaet ud af min Dør, saasom Hun saae ud, som en Mand's-Person.

Secret. Gerhard.

(taler imellem, leer og siger:)

O! Det kommer jo ikke an paa en Slagter i Volske-Tiiden.

Madam

Madammen.

Sa si maag nok tale, I har en Væere at tale med : Den
eene er ligesaa god som den anden.

Nicodemus.

(bukker sig og siger :)

Kand vel være.

von Frisk.

(Bliver endnu ved sin forrige Alvorlighed
og siger :

Hvad Resolution behager Hun da at give om Kollin,
enten maa Han eller jeg blive herfra, og saae jeg gierne
Hun vilde sige mig det.

Madammen.

Kollin har aldrig opført sig saaledes imod mig, at jeg
skulle have Aarsag til at vise ham Døren, for Resen om
I vil være urimelig, saa vil jeg intet : Men jeg kand
tænke I bringer ham paa Bahnen, for at forsvare jer
Sag med Skomager-Tosen.

von Frisk.

Jeg gir Skomager-Tosen Døden og Dievelen, og alle dem
der taler om Hænde.

Madammen.

Saa skal ogsaa Dievelen partere jer i Koter, Knegt!
(flyer paa ham, men besviimer i det samme.)

von Frisk.

(Kniber Madammen i Næsen, og siger imidlertid :)
Naa min deyligste Putte det var intet saa ilde sagt som
meent, giv dig derfor tilfreds igien.

Madammen.

(Kommer til sig selv igien, slaar omkring sig,
og siger :)

Ah! gaar jeg Vey. (Besviimer derpaa igien :)

(von Frisk kniber Hænde paa ny i Næsen, hvorpaa

(Hun igien kommer til sig selv, og siger :)

Lad mig komme bort i min Sæng. Gaar derpaa bort,
og de andre bag efter.

Fjerde

Fjerde Scene.

Harlequin.

(i sin bare Skjorte, og skal de Hoved kommer paa et Been springende ind paa Theatro, klæer sig bag Øret, og siger:)

Hey frisk op i Toyet, jeg troer jeg bliver ogsaa forliebt! Havde jeg ikkun et par Secreter bag efter mig som min Herre, (thi han er jo ligesaa stor en Nar som jeg) Gøtt's Bliv hvor skulde da ikke Himlens Elementer sige jeg var en Kral, men holdt! men holdt jeg vilde dog bedre tage min Honeur i agt end min Herre, og en gjøre mig saa familier med dem; thi ellers skulde de Karle maaſtee indbilde sig, de ogsaa vilde sove hos min Amasia, dog! undres jeg ikke meget over min Herre, thi han har, som før er sagt, ingen Væge tilbage, den staaer paa Assistance-Huuset, og er nok bleven der gandsk blom-raaden eller muen af ælde. Men (snyder sin Næse i det samme staaer Rose i Gulvet saa det smækker og siger:) Gott Klitsch Klatsch Klebricht Handt-Granat, naar jeg bare tænker paa min Herres monter Dieu og pære Døe, er jeg ferdig ved at blive gal, jeg gad nok viide hvad Frankk Lille-Hus han sidst har snaget i, thi det staaer ham meget nær naar han taler Fransøstik. Stakkels Diævel han er ilde bryd med sine honette Compagnier, Han sagde før at vilde sige, det skal nok være bag Børsen under Trappen, thi der er honet, der finder mand alle Tiider forrykte China-sarer, Roe-huggere og braagede Svampetrykkere, dog ogsaa undertiiden saadanne honette Karle som jea og mine lige er, Gøtt's Bliv paa Lyst, hvor lykkes piiner og galer de der, min Herre profiterer i det mindste honette Ordsprog paa flige Stæder, hvilke han og meget apte og acute ved foresaldende Levligheder veed at applicere, som frisk op i Toyet sagde Ole Rommert til sin P., det appliceres naar Han med Fingern i steden for en Pind rører op i et Glas: Exsum perexsum, Borge-Mæsters True stød en Aborre

B

Mil

Vil mig det Brasen-Hoved; appliceris naar han er i godt Humeur og vil flattere sine Venner, Det drog sagde Potters mageren han skeed i Læret; Svih sagde Karen Møllers hun gav sin K. Mælgrobd; Og foruden mange andre utallige. Godt Folk synes eder ikke jeg har en vakker cultiveret og civiliseret Herre, maatte jeg raade skulde han allene for sin Artigheds skyld være Maiter. Dorel hos Grævinde Plump Plump under Højbro; thi hos Fruentimmer maae i troe han disuden veed meget artig at comportere sig; jeg maa strax hen og see jeg recommenderer ham. Gaar bort.

Femte Scene.

Friherre von Frisk. Secret. Gerhard
og Harlequin

Kommer sammen paa Theatro.

Gerhard siger.

Hvorledis spændte det af i Aftis efter at jeg var gaaet bort.
von Frisk.

O! Kiællingen og jeg bleve gode Venner igjen.
Gerhard.

Saa maatte du nok tilskaae Hinde om Stomager Løsen.
von Frisk.

Ja jeg fortalte Hinde det altsammen.
Gerhard.

Men hvor skal jeg troe Hun har faaet det at viide.
Harlequin.

(Tager Gerhard ved Haanden og siger:)

Dag Borsen under Trappen.

Gerhard.

O! lil Fogen, hvem har med dig at giøre.
von Frisk.

Det fandt mand let tænke af Rollin, dog vilde Hun ey tilskaae mig det i Aftis.

Herles

Herlequin.

Ja ret min Broer, i Aftes ved Kullen.
von Friß.

(leer og siger i det han flaaer ham paa Kisten.)
Slu, du en Hægt med din Kulle, See hvulke Indfald
den Knegt ey har.

Herlequin.

Kafferen holder Knegte, og I holder mig.
von Friß.

Jeg troer Knekten er gal. Han flulde snart gjøre mig til
en Kaffer.

Gerhard

taler imellem

(tager von Friß ved Armen, og siger:) Lad den
Nar dog flaae, men see til du faaer Hende til at fige dig,
hvor hun har faaet det at viide.

von Friß.

Ja hun flal herud med det om hunsend blevgal for det.

Gerhard.

Det er ret: Men gaar du snart derhen.

von Friß.

Nu flrag, vilt du gaae med.

Gerhard.

Ja nok, dog flulde jeg med reite forflheue paa Weftergade.

von Friß.

O der fand du altid gaae hen, Kom og gaae med. (abcunt)

Siette Scene.

Friherre von Friß. Gerhard og Herlequin
bagefter paa Tærne, Kommer ind paa Theatro
hvor Madamen allerede er.

von Friß figer:

God Aften Møer (gaar hen og vil kylffe Hinde, men hun
vægrev fig.)

Gerhard.

God Aften Madamme. (Ekraber)

B 2

von

von Frisk.

Hvorfore vil du ey give mig et Kys.

Madam: Valiere.

Kand du ikke kysse hvor du kysse sidst.

von Frisk.

Jeg har ingen Kyst siden jeg kysste dig sidst, det kand du være forsikret om.

Madam: Valiere.

Ja! men det maae jeg jo dog trøve om jeg vil?

von Frisk.

O lad os nu ikke komme i Trætte derom igien, vi blev jo gode Venner i Altid.

Madam: Valiere.

Ja du giver mig en Snack for det, for Resten gjør du dog hvad du vil.

von Frisk.

Nu Møer vi ere gode Venner (tager Hinde om Halsen og kysser Hinde.)

Herlequin.

(Staar imedens bag ved og siger saa saate ved sig selv.)

Nu det er et safftigt Kys, den Karl har lært at kysse, havde jeg ifkun haft mine beskitte Burer her, kunde jeg gierne have skylt dem ud med det samme i den store Hvalsflæ-Flab, jeg troer aldrig der bliver meget igien af den søde Madammes Ansigt, thi det Flab han staar op bedækker jo baade Hændes Næse, Mund og Kinder, Næy see hvor hæstig han har det, see hvor Rumpen gaaer paa ham.

Madammen.

(trækker Hovedet tilbage og siger:)

Holdt dog op igien det kand aldrig saae Ende naar du begynder.

von Frisk.

(sner sig omkring paa det ene Been og siger)

Det drog sagde Pottemageren han st. . . i Læret.

Madammen.

Jeg gider aldrig hørt saadanne gemeene Ordsprog, du kand, benytte dig af dem naar du ey er hos mig.

von

von Frisk.

Over har du noget at give os at æde i Aften.

Madammen,

Jeg har ladet hændte 3. Portioner fra den Grønlandſke
Køf, (raaber) Anneke kom ind og dækket Bordet.

Higen kommer ind og dækker Bordet, derpaa sætter de
sig til Bords, Madammen tørk, siden Secreteren,
og endelig Friherre von Frisk, som tager Paryſken af
Hovedet, og i dens ſted legger ſit Lortlæde paa.

Harlequin.

(ſtaar bag ved hans Stoel, ſkupper ſig og ſiger til
ham) Jeg troer Herren ſæder.

von Frisk.

Ja det har du ret udi.

Herlequin.

Nu ſkal jeg ſtrar legge i Kaffeelovnen, vil Herrn have en
Jldpøtte.

von Frisk.

Jeg troer Knekten er gal hold Munden mens vi læſer.

Herlequin.

Ja vil du da ſette din Paryſk paa min Broer.

Gierhard.

Mad i Guds Navn, og Kone i vor Frue Navn.

(de ſpiſe derpaa og Herlequin gaacr for Bordet, og
i det von Frisk tager det beſte ſtykke af Faddet
for ſig, ſnapper Herlequin det med alle ſem Fin-
gre fra Ham, legger det paa Madammens Tal-
lerken, og ſiger:

Hy ſkam dig! din grøve Vel, veed du ikke at Madammen
tilkommer det beſte Stykke.

Madammen.

Det var ret Herlequin, lad mig ſee du kaad lære Ham
nogle Mores.

von Frisk.

Da ſit jeg ogſaa en Honet Lære: Meſter.

Madammen.

O han er god nok til dig, alt vidſte han ſaa meget at du i

det burde forst tage i Taddet, eller legge det beste Stykke for dig, allerhelst naar der er Fruentimmer der spiser med dig.

von Fri f.

Jeg er ikke for Complimenter, det beste Stykke er jo god nok til mig.

Madammen.

Men det lader saa slet naar man er i Honet Compagnie.

(De spiser derpaa, og der de har affpisst, spiller de Kort indtil Vagteren raaber 10., da Madammen reyser sig og siger:

Ku er det Tid at gaae, jeg vil have min Gad. Dør luft.

von Fri f.

O du kand nok lade mig bie lidt Moer (tager i Lommen og giver hende 5. Mk. i reducere 2. fl.)

Madammen.

Hvad skal jeg med din reducere Penge, har du ingen anden, kand du beholde dem selv.

von Fri f.

Er de ikke gode nok.

Madammen.

Jeg veed intet hvad du synes.

von Fri f.

Lad os endnu blive her en halv Tiimes Tid.

Madammen.

Hey: Efter Kloffen 10. vil jeg ingen have hos mig.

von Fri f.

Ja saa laer vi at finde os derudi, tager derpaa Afsteed med hende, tillige med Secretairerne og gaar.

Opvende Scene.

1.) Mons. Petersen. 2.) Mons. Rollin.

Petersen.

Tiener Mons. Rollin.

Rollin.

Ligemaade hans igjen.

Peter

Petersen.

Hvorledis lever han.

Rollin.

Saa , som jeg fand ikke allesteder som jeg vil.

Harlequin.

En Priis! Contenance Messieurs.

Petersen.

Hvor kommer du fra?

Harlequin.

(Fra Spise-Quarteret) staar og stanger Tænderne med en
Lysse-Profitt.

Petersen.

Spiser du intet hos din Herre, eller saar du Kostpenger.

Harlequin.

Jo disvære Kostpenge sæle nok, den nogen Kasl har allestii-
der Penger, naar det gielder om en Svir, men til et ærlig
Maaltid Mad til mig har han ingen, saar jeg noget, saa be-
staar hele Stadken i en Granadier-Cuppe med Fodgarder
Roller paa, som alligevel falder temmelig usfordøelig i
min lille Mave.

Petersen.

Hvor er dit Spise-Quarter, du gaar fand skee ogsaa hen til
den Grønlandste Kok.

Harlequin.

O nej! der er forlidet Rum, men paa mit Spise-Quarter
der er Rum nok, og skal j viide jeg giber gierne hast det ma-
geligt, der koster det og kun saae Penge, nemlig 2. fl. til en
Landsstikker (viser ham Lysse-Profitten.)

Petersen.

Hvorledis gaar det da til.

Harlequin.

Eaasom mine Kostpenge jeg saarer af min Herre, ere
saa meget fine, at jeg ey fand see dem, saer jeg vel at lægge
mig efter Minagie, og har jeg lært det af en rød Kisle, thi
i den Time fra 12. til 1. gaar jeg oc spadserer omkring i Krind-
sen paa Hallands-Plas, eller Kongens Nye-Torv, og stanger
mine Tænder slittig med denne Landsstikker, naar saa nogle af
mine

mine Kammerater kommer til mia, siger jeg, die verfluchten
Karpen haben so viel Gräten, die zwischen die Zähne stecken
bleiben, derpaa ræver jeg engang, og siger: Ich speiste heute
zu Mittage einen Krans-Vogel,

Petersen.

Der Teufel was war er set, er steht mir noch im Halse.
Skal det endelig være paa Tydsk.

Harlequin.

O ja, thi omendskiondt jeg er fød i Walby, saa forstaaer
jeg dog paa den Tiid ey et Ord Dansk, jeg gjør ligesom de an-
dre.

Petersen.

Hvorledes staar det ellers til med din Herre.

Harlequin.

Min Herre er forheret af bare Kærlighed, saa den er sær-
dig at gaac oven ud af ham, og haaber jeg han med det forst
bliver reent gal, thi han har alt givet mig god Forhaabning
derom.

Petersen.

Det var skade for ham det er ellers en Lion Karl.

Harlequin.

O det behager ham kun at stordse, maaske han meener hans
Kionne Been, det smukkeste jeg veed hos ham, er hans deplig
lille Rosens Mund der best fand lignes med, Slufene under
Hoybroe, hans Svøb er ikke slet saa yndig som Morten
Bagers den graa Gede-Buks, der gaar i Rollen, men hvad
skal jeg sige, det ere naturalia.

von Frisk.

Du leder dog intet efter zirlige Indsald, at ligne din Her-
res Udsald med.

Harlequin.

Ja det er forvist, hvorfor meener han jeg vel tiener hos
Herr von Frisk, i det mindste maa jeg Profitere saa meget.

Rollin.

Som Herren er, saa er og Tieneren. Men kom, vi har ey
Stunder at staae her længer, og holde Collegium Gladdri-
oticum. Det er Tiid Mons. Petersen at vi gaar op paa Con-
serten, saa fremt vi ellers skal saa et beqvemt sted. Absent,

Continuation følger i den anden Uge.

Den Leende

DEMOCRI- TUS.

Tredie gang til Trykken befodret.

Kiøbenhavn, Trykt udi H. K. M.
privilligerede Bogtrykkerie, 1735.

Bogen til Læseren.

Læselige kære Læser, mit
Oversættende haver meere haft sit
Henseende til de rette Egenskaber
om hvis jeg tracterer / end paa Ordnes og
Talens Zjærlighed og Besmøkkelse: Lad dig
derfore og Materien som i saadan eenfoldig
Stil er sammenskrevet / vel befalde:
Og dersom du noget hos mig finder, som
dig synes at være imod din Humeur og
Stand, saa tilregne mig det icke, thi jeg
det saaledes for mig haver fundet, og tro-
ligen oversat: Far vel.

Den Leende

DEMOCRITUS.

Saa den Tid udi min Alder, at det menneskelige Levet pleyer sine eiskelige Frugter, udi sin tilende løbende Sommer at forsamle, og sig tilnæster dem med udi den tilstundende kaalde Vinter, som den sidste deel af sit Levnets Tid, fremdeles med Roe og Nytte at nyde og bruge; Da befandt jeg mig paa en meget bred og slet Vej, ikke uden stor Fare, at ledsages af een u sigelige stor Summa narriske og uwise Mennesker, hvilke ret ligesom Ju de og Galne paa samm: Vej løbe, u besindige og uden alle Haad: En med Pennen, den anden, med Tungen, den tredje med Sverdet, den fjerde med en ledig Pung, den femte og siette med noget andet. Og saa fremdeles en hver sin Lykkesøgende. Og om jeg skiont af Naturen og den største Deel af mit, nu temmelige beuslebede Levnets Tid altid saadant Folk haver hadet, saa løb jeg dog frem med dem, efterdi aldeelis ingen var som mig fra denne Far' tohed kunde afmane.

Deris smilgerhastige Indbildingers Forhaabning

var vores Ledfagerinde, og løb foran; Og var udi
bendes Forjettelser over alle Naade rundgivende;
Men dem at holde over alle Naade fuld af Løgn.

Der vi nu komme til et Bierg, da deelde sig Beyen,
og den ene Deel gik op til samme Bierg, og den anden
paa den flette Plan: Men jeg saae imod mig komme
(ikke uden stor Entseettelse) een meget skøn liden Dreng
med Sneehvide Klader andraget, hvis Ansigt skime-
de som Solen; Og fandt jeg i Sandhed sige, at jeg
udi hans Anskuelse mig gandske fornøiede; Og det
som end meere var at forundre, at hand af aldeels
ingen af de andre enten blev seet eller hørt; Til mig
sagde hand: Frygte dig ikke, men meget meere fryd
og glæd dig mig at kende, thi jeg er din gode Mand
og Betskiermelses Engel, og blev dig af Gud tilgiben
der din Siæl fra Himmelen her need streg, og de jordi-
ske Ledemøde paa sig paatog, jeg vil dig og ikke for-
lade, indtil du ved Døden igien bortskilles.

Men jeg kommer derfor hid, dig fra disse onde og
fortræde Folk at borttage, og paa en anden og bedre
Bey at føre, følg derfor mig, og den dig bemøden-
de Guds Naade, og skynd denne Haab forvirrede Folk
og onde Bey: Vend dig til den rette Side, og gaa
med mig paa denne enge Sti, som skal føre os paa
en meget skøn Høy, hvilken at tilkomme, gandske
faa ere forløvede: Jeg vil gaa føre, og du skal føl-
ge mig, fly derfor med mig og bliv ikke meere hos
dise bedrageriske Folk, som ere fulde af Laster og U-
reentlighed.

Indgangen paa vores Bey skal dig vel noget haard
og rug forekomme, thi hand er heel mørk, u-jevn og
steer-

keentig, til med eensom og lidet bebygget: Men fryg-
te dig ikke, thi det er den Ven som alle dnydefulde Ge-
mytter til den rette Noye og Nollighed forer. Her boer
ikke Vergierighed, Hevn og Uhyfshed, en heller den
u-mættelige Guldts Hunger, med hvilken den gandske
Verden er sygelig; Thi dette alt finder mand ikkun
hos de U-fornuftige og Verdens blinde Mennsker,
hvilke du en Tid lang paa denne gamle Ven meere end
formeget om dig haver seet.

Paa saadant svarede jeg og sagde: Din Gestalt
og Tale udviser at du ikke est Jordisk men Himlisk;
Men sig mig hvorledes jeg dog skal gaa deene Stt,
hvorpaa dog ingen menniskelig Triu synes at opstige,
hvortil mine Tanker, end slder mit dødelige Legeme
skulle kunde gelange.

Men hand sagde, din Siæl, som fra Himmelen er
nedstegen, er fattelig der hen at igien komme, om-
skiont det Jordiske Liv hervedre det noget besværet, oc
der hen at stige forhindrer. Vebue dig derfor imod
ald Modfommelighed, dit Hierte med Dyd, oc op-
vekke din Fornuft fra Klodsens Sovn, og forsomme
ikke saadant stort Gods for Ladheds Skyld; Thi den
Tid hvilken du mestendeel allerede ilde haver tilbragt
forløber oc kommer ikke igien.

Herpaa omdrog mig saadan Glæde, hvis Lige
jeg i ald Sandhed) mit gandske Levnets Tid aldrig
hafde besunden, som og kom mig til at sige; Du min
tro Første og Førere, jeg vil følge dig, før mig dog
snart bort fra dette Folk som mig ved din Tale ikkun
er mishageligt. Over hvilket hand smilede, ansaae
mig meget listigen, og sagde: Gaa vi, thi Tiden for-

løber, ginge oc dermed fort: Men vi vare ikke tyve
Din opstigne da besant jeg mig saa traet at vi os paa
en Ilden Høy hvorpaa vi var opkomne, maatte ned-
sætte at hvile: Af den samme sag jeg det under mig
estreladne Folk (af hvilket den gandske Markt var
fuld) sig at bemøde, i saa mangfoldige, selsomme,
narriske Maneringe og Verk, at jeg igien til dem at
henvende, ikke den gandske Verdens Gods havde ta-
get. Fattede derfor alle mine Kræfters Formue til-
sammen, og sleg med min Ledsagere meget begierl-
gen oppaa Bierget, oc jo videre jeg opkom, jo videre
jeg Lykt havde at opstige, ikke agtende at jeg allerede
var traet; og i det jeg mine Øyne hid oc did kaste, saae
jeg ved den rette Side under een Graumis Skygge, en
søn af Ansigt oc Habit var saa meget underseisom, at
jeg en torde komme ham nærmer, men snart var til
Sinds at fly, og saa meget meere derfor, efterdi
hand opsprang og mig anraabte: Vig her fra du
flemme Dyr, thi jeg er Timon, en Menniskens af-
sagde Fiende, og hader eder alle indtil Døden, forme-
deist eders fælle og forbandede Verk; Men min En-
gel sagde: Staa stille Timon, fortørnes icke, thi
Menniskene ere icke alle ved et Sind. Vi ere icke
komne i denne hellige Stæd, dig udi dit eensomme
Levnet at forhindre, men Himmelen draager os hid,
imodsaet dig icke derfor: Hvorpaa sig Timon igien
til sin Stæd begav og taug stille: Men min Høret
sagde til mig, dette er en meget fornemme og erfa-
ren Mand af Athene, hvilken med sin anseelige Rig-
dom imod sine Venner sig saa rundgivende haver bul-
det, at hagnem deraf paa det sidste intet er overble-
ven;

ven; Og der hand siden hos dem igien om Hielp anholdt, da fantis ingen hiemme, og gjorde ligesom de aldrig havde kiendt hannem, hvilket hannem saa haardeligen smertede, at det gandske forandrede hannem fra den hand var, ald Kierlighed hos hannem blev udslettet og derimod saadan Ridd i hans Hierte optend, at hand alle Mennecker hadede; Ja end og Mennekkens Navne var hannem saa imod, at hand derover tit oc ofte skeeg og sagde: O du heffelige Lanskikkelse, u-harmhertiger end noget vildt Dyr udi Orken, dersom dit Hierte havde siddet for udi din Pande, havde jeg den Fergift som der udi laa forborgen ogsaa kundet kiende. Alle vilde Dyr ere mindre besverlig end du, thi de ere altid udi Stoven, men du est med din Dandhed overalt, see, af hvilket Dyr skeer saadan Skade som et Mennecke det andet tilsoyer? Ja du forfølger end og der til de vilde Dyr selv, paa Sletten udi Hulerne, Dalerne og paa Biergene, og efterlader ikke deunem at søge, ihvor de sig end forberge. Fiskene udi Vandet ere endog icke for dig sikker, og Fuglene udi Luften beskadiger du: Og icke dette alleene, men din Skaber oc Herre u i Himmelen bliver af dig vaæret; Mig fortrøder at jeg af din Art er fød, begiærer derfor intet meere dit Selskab, men vil være din Fiende udi Eviathed; Og in Summa sagde Engelen, dette er Timons Meening at hade og forfølge alt hvad Mennekkeligt er, efterdi hand tykkis dermed at lindre sin Smerte.

I det at jeg nu dette med allerstorste Fliid anhorde blev jeg var, at vi hafde naaged Spidsen paa det hellige Blerg, hvilken Stæd var saa listig, at dens

Betragtelse alle andre Tanker bortskotte og til Intet gjorde.

Paa samme Spids stod et over alle maade skönt og herligt Pallads, hvis lige med dødelige Syn neppe'lige bliver seet; Og tæver jeg visseligen at saadann fortreffelige Bygnings-Konst ingensteds under den gandske Himmel bliver funden.

Det var opbygget af een Steen, hvis Værdighed og Glænds alle vore Edel-Steene langt overtreffer; Og var lige den samme Steen hvilken af saa mange Guld-Gjorere og Penge-Mærrer, med ald deris Godes Fortæbelse, og dog gandske omsonst, daaltæn eftersegis; Nemblig den værdiae Lapis Philosophicus, hvilken de andre ringe Metaller udi Guld forvandle, men af svar saa bliver funden, Og sandelig ikke med Urette, efterdi saadanne Folk denne ædle Løn ikke ere væerde, efterdi Gierighed og ikke Dyd dennem tildriver derefter at erlange.

Efter som jeg nu med allerstørste Forundring denne ædle Bygning beskuede, oc des u-udsigelige Værdighed betragtede, foragtede jeg ald det værsflige Guds som nogen Tid havde været eller endnu var; Og enddog mit Gemyt ikke fandt begribe dette Pallads store Værdig- og Herlighed at beskrive, saa vil jeg dog dets Fortreffelighed, saa vit mine ringe Kræfter fandt tilstrecke, icke efterlade at antegne.

Og siger for det første, (som og allerede sceed er) at dets Lige icke er: Thi denne Stæd og Pallads er med skionne Haver omgiben, hvorudi de skionneste Frugter vore, som nogen Tid kunde værre eller vore.

Imod Dypgaugen er en Port, igennem hvilken mand

mand kommer udi en Have, som kaldes Vaaren, hvor
udi de allerfjønneſte Blomſter og Roſer fremſkline;
Deliftige Fugle ſunge; Ja Luften og Jorden ler og
ere fulde med Lyſt og Unadom. Her ligger over gaar
mand igjennem den anden Port udi en anden Have, ſom
kaldes Sommeren, ſom udi alle Ting er meget un-
delligere end den forſte, dog intet ſkørre. I denne
Have ere alle Frugte meget fjønne og fuldkommen,
men der iblant mange bedragelige og falſke, at og
ofte deres udvortes Skonhed, liden udi er idel Drøm-
ningen, eller om de end nogen liflig Smag kunde
have, forgierig og overflodig til Viſtogue, da ſelv
ere en u-imodſtaacende Forgift og Dødens ſels.

gjennem den tredje Port ginge vi udi den Have ſom
kaldes Hyſten, denne er ſaa overmaade fjøn, at hand
maatte ſige, Himmelske Hænder hafde den opbygget;
thi der ſom Vaaren og Man, Blomſterne fremgiver,
da viſſelig tilbringer os denne Have Frugten. Og
all den Frugt Sommeren giver tilſammen ſantſis og
der undis; Thi de forſt her blive moene og liflige.

Her efter ginge vi igjennem den fjerde Port i den
Have ſom kaldes Vinteren, hvilken ikke alleene var
fuld med allehaande liflige Dyr, men end oc med den
allerlifligſte Fugle-Sang; Saa at mand derved
maatte lyſtis at indſlumme. Hans Træer vare af
idel Roſmarin, Citron og Pommeranz-Træer, men
meſtendeel af de ædle Laurbær Træ, hvoraf Triumph
oc Vere Krængene blive giorde.

Imidlertid komme vi til Palladſens Indgang, hvor-
fore jeg blev var en meget affkyeligt oc unſlættig
Menniſke, oc eſterdi jeg derved meget forſkrekkeligis

og mig undfærte, sagde min Ledfagere, gaa sikker ind og frygte dig ikke, thi et standhaftig Menneske skader ingen Trusel: Dette er Diogenes: Lad hannem ikkun skrige.

Men Engelen hafde neppe udtalt, da begynte dette vilde Menneske at skrige og sige: Hvorfra komme I? Ingen gemeene Folk maa betræde dette Pallads, derfor gaar I ikkun tilbage. Men min Beskiermer sagde, tie stille Diogenes, for din Ansurren er alt forgieves: Hid ere vi komne ved Guds Befaling, Tog mi derpaa ved Haanden, førde mig ind og sagde; Diogenes bekyrret sig meere om andre Folk end om sig selv, lad ham derfor ikkun bielle, thi det er hans Gæuskab.

Vi komne udi det hellige Pallads, fuld med geistlig Reuerens og Majestet, udi hvilket ingen Laster komme. Der vare tilstæde den Brønd af alle Menneskers Videnskaber, og stode der hos alle den hemmelige Naturs Mestere: Og der jeg herover af Forundring blev gandske ubevegelig og fra mig selv kom, sagde min Engel til mig, frygte dig ikke, thi du est icke udi Minotauri Labrint eller Trøneborg, men paa saadanen Støed som ingen med Ulystighed kand besværis: Hvorover jeg udi Ansigtet gandske rødmedis, men hand andred mig ligesom en tro Skolemestere et frygtjom Værn reciterer, underviser og bebiertiger, saa at jeg endelig noget sikker fremtraade og de Bises Tale kunde høre, som alle stode udi en Cirkel om een, som jeg efter Anseendet og hans Klæders Dragt holt for at være en Græke.

Hans Tale var, om Stælen var dødelig og leed

Døden? Eller om him ickum en verdslig Jorckend oc
andet Væsen var? Om og Stælene med Guld var
indlivet, oc af Coighed, eller oc med Yegemene
skabte? Men min Ledfagere som gav none Aigt paa
mig, der hand saae, at jeg herpaa slittig merkede,
saagde hand: Dit Skiberom er alt for svagt paa dette
Saf at seikle, og maatte snarlig of Winden omstodis
og omkomme. Og over dette saa fører jeg dig og
icke for des Aarsage bid, men at du skalt lære dig self
ret at kiende; og hvor viit og meget mand det timeilige
skal elske; Hvilket om du det fatter, for dig er nok,
og en stor Naade af Himmelen: Ginge derfor videre
fort, og lode den Geistlige Plato med alle hans Di-
sciple (af hvilke ingen formedelst deris slittige Tilhø-
rer os kunde agte) bag os, oc komme i Palladsens
Gaard, hvilken efter Kloster Art, med skionne Gan-
ge oc Piller af Saphiersteen og u troligen af Guld ud-
arbejdede Capitaler var ziret og det igiennemskinnede
af en saa meget klarstannende Steen, meere end Gul-
det self, giordt; hvorudi som i et meget oprigtig og
klar Speil, jeg klarlig saae, hvorledes Tiden alting
hortskal, oc jeg, der jeg end for kort Tid siden var et
lidet Barn, saae, hvorledes jeg nu var saa forandret
oc alt med Tiden horte, Tid oc Stund forloret, oc
dem igien tilbage at bringe, gandske u-muelia.

Mit udi Gaarden stod en meget skion Post, Fonteni
eller Springe Brønd, hvilken med sin Klarhed gjorde
enhver beagierlig som dertil kom at drikke. Mit der paa
stod en Matrone af Sneehvid Marmor; af hendes
Bryst udsprang et Christallene Vand, med liflig
rusten, hvis Klarhed mig saa inderligen behagde, at
jeg

jeg mig ikke kunde entholde deraf at drikke: Blev og
efter des Driicken, med saadan Glæde og Trost over-
gynnet, des Lige jeg tilforne ald min Livs-Tid aldrig
havde fundet; Thi jeg blev ved denne Himmelske
Drik fra ald Sorg entlediget, hvilket jeg uden Er-
faring ikke havde troed; Og maa jeg vel sige, lige-
som Slangen om Joraaret hendes gamle Hud afdra-
ger og sig gandske fornyer: Saa blev og jeg fra ald
verdsslige Kummer og Jordiske Tanker uddragen, og
fuld med et lystig Gemnt og glad Hierte. Jeg spur-
de og min Jorece, hvis dette ovenbemelte Billede
var, men hand sagde: Det er Eiskerinden eller Mo-
deren af ald naturlig Wiisshed, ellers Philosophia
Kalbet, hun giver med disse tvende Aare, som af hen-
de udspringer, den gandske Støed Jugtighed, som
og hendes Liebhaberske efter nyde.

Efter at nu min Hyrde havde endt sin Tale, holt
jeg mig for lykkelig, værdig at være, denne Støed
at betræde, og saadan Melk (som gjør u-dodelig alle
dem det vide) at drikke, og tackede min Jodsels Stier-
ne, at den mig paa saadan Byn havde ført, og paa
saadan Throne sæt: nedbukkede mig derfor for sam-
me Billede (hvilket med sin Gløds alle Bedrovede
trøster) meget dybt, og gjorde det største Reverentz
og Wre, og der vi nogen Tid da havde tøved, ginge
vi videre wdi et over alle maade meget lystigt, dog
saare lidet Gemak, ikke wit fra denne Brønd afge-
legen, som ickun af en eeniste af de Wisse blev beboed;
Hvilken og ved denne Eenksomhed sig meget frydede.

Dette Gemak stod paa en hieggig eller klippastig
Grund, og havde sit Udsende paa den store Slette
som

som udi Førsten blev omtalt: Vi der indladne, ginge
og gandske sikker ind udi samme Gemat; Thi min
Førelse vilde endelig saa; Men der vi komme ind for-
skrededes jeg saa heftig over en saa overlydt uskæg-
gede Leende, saa, at jeg tillige derudaf stor Under
og Vist fattede: Men hand vende sig mod os og loe
endnu meget meere. Jeg vilde af Beskeedenhed vige
oc gaa tilbage, meenende min Nærvarelse var han-
nem imod, men min Engel vinkede mig, oc blev saa,
indtil hand sig endelig til os omvende oc taledede. Sandt
er det, der jeg tilforne meente hand var narriske, men
saa snart hand sig til mig vende, var hand fuld med
et Majestetiske og Gudelige Ansigt, og sagde: O
min Son, der du visselig af Englis Andrivelse est
hidkommen, forlad mig at jeg ikke snart hilse dig,
thi jeg var saa forgabet oc forrykt over det narriske
Folk, som der udi den Mark hen og tilbage løber og
vildfarer, at jeg end og gandske og aldeels intet viste
af mig selv: Hand tog mig og ved Haanden og trede
sig meget situlig imod mig, men begynte stenk derpaa
igien hiertelig at lee og skrige: Ach den store u-ud-
sigetige Galskab som over de dødelige Mennsker saa
megen Magt have, er Narsag til mit Leende: Oc
dermed at du kand see saadant Sant at være, saa
kom hid, jeg veed at du ikke mindre end jeg, men oc
tillige med mig skalt lee: Stillede mig derpaa saale-
des, at jeg Sletten, oc den derpaa omlobende ge-
meene og store Haab (iblant hvilke jeg kort tilforne
havde været) meget vel kunde see, oc raabte, see, see
min Son, den store og forirrede Forvirring. Er et
saadant Levnet icke slemmere end Døden (Er der og
H

narriskere Dine paa Jorden end Menniskene, som aldrig have nogen Noe.

Her beder jeg Læseren mig at ville forlade, at jeg i dette Foltis Beskrivelse, som selv af ingen Ordning veed, og ingen Ordning holder: Thi ligesom Foltet er, saa er og Fortellingen. Siger derfor at den første Haand som jeg anblikkede, var saa dum og plump, at jeg det ikke nok som fandt beskrive, dertis Hoved og Anførerinde, af dem kaldet Haabet, (som dog er ett pinte og lutrer Nae og Løgnerinde løb for og havde hendes Fane, Ubestandighed i Haanden; thi hun gjorde det, at hendes oplaste, af disse Verdens Gætte, snart for en Gud blev anbedet, snart igien indtil Døden forhadet. See, sagde min Gamle, en som render efter Ngt, og formeener med saadant sin Tilstand at forbedre, der hand den dog forarger.

See og der en gammel som bevrager og stæler, og tenker det i mange Aar at nyde, men er i Morgen død.

De andre unge af Sind og Aar, stolgere i kostelige Klæder og krusede Haar, og ville at alle Dammet sig ndi hannem skulle forelske; Klager over den som hand tiener, at hun hader ham, og meener hun gjør ham stor U-ræet, der hun dog er fri og hendes egen, og maa gjøre hvad hun vil. En er uden Hjerter, den anden uden Hierne, den tredje uden Støel, den fjerde lever udi Jis og Heede, den femte knager Hiertet; Og dette gjør alt (sagde den Gamle) eders Gud Kierlighed.

See, see, demnem der henne, Matte, Trætte og Waade af Sved, for deres Boelskab ligesom de ommme, hvor over so en Steen, end siger Jeg, maa lee.

Bele

Bette oc flage saaledes dette arme Folk deres egen
Ulykke, oc mangen derover henvandrer til den bedro-
velige Død,

Hint Nar, gifter sin af rasende Kierlighed tilsam-
men; Ulsætte oc paa Brylluppet alt det de udi deris
Livs Tid skulle have got af oc sig med ernære, oc ville
af idel Brynde hveranden slet opæde; Saa at og
ingen Støed i Huset for deres U-kyndighed er sikker.

Men det varet neppe et Nar, førend deres Egte-
Stand bliver til en Bæe oc Bettel-Stand, deres stø-
re Kierlighed forkøles, oc endelig forvender sig til en
skændelig oc bedragelig Egteskabs Forbrydelse.

Sine Forældre Jubilere over deres Børns Fødsel,
ligesom de vare forsikrede at hand skulle blive til en
Jordiske Gud; Og vide ikke hvor stor Ulykke og Jam-
mer hannem overhenger, ja end oc en skammelige Død
er bestæret; Saa at de heller billiggen maatte græde.

Hvad troer du oc vel hvad sig der den Fantast ind-
bilder, som haver bunden Degenen paa Siden oc
sat den store Busk i sin Hat: Hand sætter i Sandhed
alle sine Trin ikke alleene betenkelig oc smuk langsom,
men oc gravitetisk, ligesom de alle med en Cirkel oc
Bøgt vare udmaalde: Seer oc galt oc suurt, ligesom
hand idel Uedike havde drukket, oc et gandske Læs
Høe opædt; De vil at enhver skal see paa ham, oc
for ham vige, meenende ingen hans Lige at leve, ia
en heller aldrig udi Verden saadan en Mand seet.
Hand forlader sig paa sit Sverd, der dog hans lette
Sind oc flette Samvittighed, om hannem klare
Vidnesbyrd bære,

See til den Nar hvordan hand sidder udi Bekkel-
ban-

banken oc lurer, ligesom en Kat for et Musehus, med stor Taalmodighed paa en ringe Gevinst den gandske Dag; Lyver oc bander meer for en Cors Penge end hand et gandske Aar kand forbede; Itkun for de forbandede Penges skyld, som dog Vandten igien paa engang borttager, eller og gandske ndi Verden maa blive, oc hand intet andet beraf nyder, end det flette Navn, som en ugadelig oc forbandet Aagere, oc at hand ikke en Herre men Pengenes Knegt Begtere oc Dienere haver været.

Jeg forandrede mig af Skamsuldhed ved disse Ting oc sagde ved mig selv, sandelig Verdens Galsskab er deune gamlts Latter vel voerd: Er det dog idel Dret, hvad de saa meget elske, oc er snart for borte, end mand det erlanger.

Min Gamle foer videre fort, saae ned paa Sletten oc begynte paa mig oc heftiger end tilforne at lee, oc sagde: Ach dumme Folk, see dog min Son, see dog hvordan den han rider med en Summa Hunde omgivent oc løker, med sit Livs store Fare, i Heede oc Frost, Sneec oc Regn, Stov oc Vind, Hunger oc Tørst, efter en arm frygtsom Hare. oc sparer herpaa ingen Omkostning eller U-mag Nat eller Dag: Strelger oc jager, vel oc i Sovne, dermed at hand so ingensteds nogen Nollighed haver, oc er i saa maade meere lig sine Hunde end et Menniske. Jeg beder oc, see hin Nar med den Fugl paa Haanden, hvilket for ham, end Bakkelen som den skal fange, Hiernen haver betaget. Langt skønnere hand er hand ved den, end hand ved sin Liv-egen syge Broder skulle gjøre. Til lig og sude, Dag oc Nat, boer hand hangem paa si-

ue

ne Hønder, Kryber iglennem Buske og Greene, Tid-
sel og Torne, ham at efterfølge. Er hans Løge.
Hand seeder ham or gjør ham mager: Purgere ham
Livet, og efterlader ingen Vlegning det gandske Nar
iglennem, for en Lyst, eller meget meere Ulyst og
Mønsommellighed, som herefter ungesøer udi en to
Maaneders Tid varer.

Der træder og en iblant meget Følk herfor, or be-
møder sig, at hand det vil overtale til at troe, det
hand dog selv ilde troer, eller og vel gandske og alde-
lis intet fortaar: Stem den anden skriger pladrer og
trætter for Ketten, ligesom hand den store Soldan
af Egypten hans Land og Følk skulle fratrette, dog
ickun en ringe Deel Penge angaaendr, hvilke hand
saa snart for den som ham har bestillet, fortrætter,
som hand dem Dommeren og Bederparten havee
aflovet. Den anden en vit fra ham, indbilder sig at
have saa megen Hierne, at hand og deraf andee Land
selge og meddeele; Stem fort for hvit forhandle;
Mangler ham dog vel endelstg selv.

Seer du og vel hin, ligesom en Fuglefængere udi
en Busk, midt iblant sine Bøger at sidde, kurrer og
klexer at hand ikke alleene Sundheden, men og For-
standen, som hand derudi formeener at finde, derover
færliser.

Den anden icke vit fra ham, sidder og skriver Nat
og Dag, og bemøder sig, hvorledis hand andre som
efter ham skulle komme, kunde gjøre skikkellge, men
hand derover færliser sin Tid: Bliver derhos syg og til
en Nar, skriver og vel ofte de Ting, som enten al-
dællis intet ere sande, eller og neppe den halve deel skeed.

Den ved hans rechte Side zickler oc afmaalet Ver-
den;

Den anden ved den venstre Himmelen; svære os
begge at de det saa vel have treffet, at der intet fat-
tedis, feyle dog et meget stort Stykke, og iere gand-
fte meget mange Mile: Og i det den gode Gamle
saaledis videre ville tale, overfalt ham en saadan
megtig Latter, at hand kom fra ald sin Glæde: Efter
at hand noget var kommen til sig igien, skreeg hand
overlydelig oc sagde: Hvo vilde dog icke lee af det
der borte, at den haver saa mange Liig-Gravere om
sig, og vil dog være kaldet en Menniske Læge, oc
henretter uden nogea Underfæed Folkene her, oc det
saa mange, at om een ved andre Middell den tyvende
Part saadant Mord havde beganget, skulle hand
vel icke undløbe Bodelen: Ham gaar det icke alleene
lyckelig af, men bliver oc dertil meget vel belønnet oc
betalt.

Seer du vel hiffet henne, hvorledis mand een op-
henger, som ungefehr en Soe kunde have staalet, her-
imod vel et par Dofin derhos staaer, hvoraf enhver,
mange tusinde Gylben, deris Næste (dog med en be-
dre austruogen Manceer) have afftaalen, oc meene dog
at denne skeer Noet, oc sig at være meget ærlige Folk.

Dyloft dine Øyne nu besyndereligen, oc betragte
mia den Haab Folk, som ere meere Bæstisk end Men-
niskelig; Og deres Levnet maa visselig være dem
imod; Thi de kommer her frem med saa mange slags
Baaben oc Skyt hinanden lige som Fæ at henflage,
Algesom Doden ellers icke Middell nok hertil havde.

O du narisske Folk, du søger Doden, oc haver
ham

ham tilforne vel nærmere hos dig end som du forme-
ner, du selger til store Herrer dit Liv for en ringe Be-
soldning, og givt dig om Stæder og Land som dig
lutet kunde hielp. Med dit Blod og Dod forhverve
du dennem deris Triumph og Riger, men dig forkor-
ter du dit Levnet, Er det icke stor Galsskab, en anden
til Wille sig selv at hade? I det jeg nu med ringe Lyff,
med min gamle (hvilken Verdsens Galsskab saa Me-
skerlig vidste at igiennemgaa) det alt beskuede og be-
tragtede! Begyndte hand overlyt at skeige og fige,
opluf dine Dnye og see, thi sandelig hvo herover icke
kand lee, haver hverken Fornuft eller Sind. Seer
du hin lange Række Folt, med Lycter udi Hænderne
at ledsage en Bør, som med Vaaben og Skilt er be-
hengt: Med Blus og Faner omgiven, og endellig
oven paa, med Sverd Hielm og Sporer belagt.

Er den derudi liggendes Levnet kosteligt, af Wre oc
store Gierninger: Er hand saligen hendød, saa bli-
ver det og vel saa, og icke dette Væsen ham det forst
til Bene at bringe og forhverve. Men Gud bedre
det, hvor ofte skeer det, at mand den Ufdøde med
denne Pragt vil forhverve, hvad hand selv udi leven-
de Live icke haver vist at fortlene, eller og gandske ha-
ver forsømmet. Stiuler kun eders Gierninger med
Jorden, som er en af de fire Elementer i Verden, og
en heelig Guds Skabning, ald eders selvgjorde Strid
oc Malerie, langt overgaaende.

Vi vil lade dette med alt ander gaa forbi, efterdi
der er ingen under Soolen som findes uden Jesu. De
kommer den Ugesaa vel der fra, som ey for meere
end af en Dyd kand roses; Thi holder sig denne for-

medelt hans blomstrende Alders Skyld ligesom en Paa-
flugt af sin Skionhed: Saa skatterer en anden som
er af meere Aar, hannem, imod sig at være, som en
Dreng og leer af hannem: Saaledes holder enhver
af sig selv og haver sin egen Vane; Oc er denne Ver-
den ligesom en Have, fuld af vellugtende Blomster,
hvilke enhver sig til sin Tid fører til nytte, oc vel ofte
undertiden til Fordery oc Skade. I det haand saa
taledede, saae vi een, som blev ledsaget af mange med
Spynnd oc Hellebarder, hvor over den fromme gam-
le oc løe, sigende: Denne er Land oc Folk underda-
nige oc frygter for ham: Men hand frygter sig lange
meere for dem; Ellers gik hand icke saa forvaret; Alere
sig mig, synes det icke, ligesom hand for en stor Mis-
gjerning, skulde henførts i et affsynligt Fængsel: Oc
hand i sit Gemak, saa staar disse uden for oc forvaret
ham, ligesom hand hadde brudt Livet. Spilser hand,
da seer det med Frygt, om han icke haver Forgift
paa Tallerkenet; Taler hand, saa bliver hand svaret
med idel Hylteri oc Fursvankeri, oc fattes ham mere
for en tro Ven, end ofte den allerringeste: Oc derfor
paa alle Sider med Sorg omgiben, oc er saa meere
sine Lands Dieneres oc Fange, end Herre, oc saaledes
hans gandske Levnet en farlig Sorg oc ringe Lyst.

Hvorpaa ieg tenkte HErre GUD, er det da med
vores Gjerninger saa beskaffen, saa maecte jeg gjerne
see hvem saa levede at denne Gamle icke løe af ham;
Men hand glette mine Tanker oc sagde: Jeg seer,
min Son, det kommer dig fremmet for, at jeg saa
enhver ndi gemeen Uoleer, og ingen forskaaner, men
viid at jeg for den Skyld icke ophører, thi Aarsagerne
at

at lee ad ere endnu flere. Beseer nu adskillige Art af
Mennesker, oc først en sterk, om hand en af Løven o-
vertreffes; Meere, en hurtig, om Alen icke er meere
hurtig; en gesvinde Løbere, om den lille Hare ham
icke overløder: En vildeet og skrekkelig, Tiger-Dyr er
der over. Sin praler at hand en stor Deel af Verden
haver seet, der dog en ringe Fugl langt meere haver
seet, oc suærlig kand være af et Rige oc Land udi et
andet, hvilket ham behager, oc sin Volig der anstille;
Kand oc efter Art oc Tidens Venlighed, sin Stæd oc
Gæde forandre oc forlade, ja end oc vel 20. 30. eller
flere gange der hen komme, oc det altsammen uden
nogen Modsummelighed oc Omkostning, Oc med
første Gæde oc Lyst.

See, den forlader sig paa sit Harnisk, Bue oc
Pil, som dog af een fremmet materie er giørdt, oc
ham af Naturen laant; Men Krebsene have af deris
Natur en meget skønnere Dykning: Skiel Padden
meget sterke; oc Pind-Svinet mange flere spizige
Piile.

En anden Nar gaar saa buntet farvet udi Klæder,
oc vil derfor at eenhver hannem høyst skal ansee oc
ære, der hand dog ikkun af Klæder, oc icke af For-
stand oc gode Gæder er prydet, oc icke kiender, at
mange skønne Fugle, med deris mangfoldig farved
natuelige Kiortler ham langt overgaar.

En anden meener, hand høver saa meget Guld
Solv oc Edelsteene udi sin Kiste, at hand er en af de
Rigeste paa Jorden, der dog den gode Jord langt
meere haver, oc u anseet hun icke som hand, der af
følgerer, men det godvilligen udgiver oc meddeeler. saa
bli-

bliver hun dog til en Taksigelse af hver Mand med
Fodder betraad.

O du betragt den som vil icke gaa, uden hand faae
en Knegt efter sig.

En anden at hand kand holdis for dybsindig, gjør et
eensomt oc Saturniske Slud, oc gjør ligesom hand in-
gen saae. Den efterdi hand formeener at være kom-
men af høy Slegt, holder sig gandske reputeerlig, oc
vil icke gjøre sig for gemeen: Og der med den anden
en god Stik at efterlade, gaar hand iutet ud, men
bliver stedse udi sit Gemat.

Denne at mand skal holde ham for rig, bærer kost-
lige Klæder, oc fortørret snart af Hunger. Hin gaar
paa Tærne oc svulger Fodderne; at I skulle holde ham
for en god Dancer; Oc efterdi den eene for den anden
bliver fremdragen, oc (som hand formeener) hans Væ-
herved at være betagen, finder hand det med et halv-
draget Sverd, oc vil det uden Hævn icke lade forbigaa.

Mangen ogsaa paa det hand tugtig Kand holdis,
sidder udi Giestebud, oc lider verre end Tantalus, baa-
de Hunger oc Tørst. Hvor ud af min Søn, du kand se
at Menoisset udi staaen oc gaaen, øden oc drif-
ten, Klæder oc andet er en Knegt, oc intet Dyr er saa
ringe, at det jo udi saadan Fald er lykkelig end hand.

Seg fortvifkede, dersom Siælens Evtighed, oc For-
standen, hvilke to Ding vi Menniske for dennem have,
icke vare. Disse alleene opholder mig, efterdi de mig af
ingen udi Verden kunde betagis. Oc efterdi jeg saale-
des seer at enhver udi sin Dagsskab saa gandske er for-
blindet oc fordruknet, kand jeg min Latter icke dis-
mindre efterlade.

Seer

Seer I Dødelige, thi intet saa ringe Dyr ler til, det over-
gaar eder jo i noget Endog udi Eders fem Sind, med hvilke I saa
høyt prange og herud ville. Ornen overtreffer edersmed Sinnen.
Wild. Svinet med Hørsens Hund med Lugten. Apen med
Smagen. Og den arme Spindel. Vey med Følelsen. Ikkun
allene med U-dødelighed overtreffer i dem alle; Thi dette er det
som eder fra de vilde Dyr underkæder, og I vesaa af dette al-
leene eder for dennem have at beromme. Enhver Citerer sit
Liv, naar hand er syg, og efterlader ick at søge sin Belsford:
Ach hvorføre gjør I ick og saadant for Sialen, som er meget
Edlere, og hendes Sygdom, ick som den Legemlige ophører
og forgaar, men er Evig.

Derfore folge mig Kiære Søn, og forlad denne de Uvidens-
des Vey, som ald deres Sorg udi Verdens Skarn legge og
forgrave, og gjør ligesom Maleren der vil betragte sin Malning,
hand gaar den ick fornær, men træder fra udi Lengden: Saa
Iedis Kænde du og noget fra disse bedre Kiende Verdens Laster: Thi
vores Sial naar hun i denne Verden kommer, er og eensom og
hendes Rige tilgæden bliver dog herefter, formedelt det Kar hun
iboer, nemlig Legemet, jo lenger jo meere udi Verden forleed
og indviklet, saa at hun endelig det Daarlighed bliver anhen-
sig.

Derfore lad du Verden blive Verden, og betragte din arme
Sials Belsferdt, og purgere hende (om det end skiant gjør noget
ont ved Legemet) endnu her i Verden fra hendis U-reenhed.

Efter at nu denne gode Samle, og af Forstand meere end dø-
delige Samle, denne viise Tale havde fuldendte, tog jeg et-
mygeligen fra hannem Afsteed, men hand kyfte mig ligesom en
Moder hendes bortreisende Son: Trøtte mig haanden og sagde:
Min Son, ugierne seer jeg dig herfra at skilles, dine lige Folk
haver jeg gierne hos mig, men efterdi det dig saa befalder og
jeg veed at du iligemaade den sorgesfulde Heraclitus begiærer at
see, saa skal din Villie og hermed være min.

Men ved denne din Afsteed hør dette mit sidste Ord og merk
saare vel, at jeg vel lear ad denne Verden, men ick hos hende,
men her alleene. Derfore om du hende og vil belee, saa les jo al-
leene; thi den sindeløse Almue at ribe, og Sonderne deres Rits
Revielse af forstyrre er farligst.

Jeg takkede for den tro Lærdom, og mildis med vaade Øyne
herfra, saa at vores glædelige Latte mig blef til en sorgeliga
Graad

Grand; Hvilken sig dog endelig skillede i det jeg overvejede, og
fast Stykke fra Stykke igiennem gik, alt hvis jeg af denne Sam-
le havde hørt og lærdt: Og maa jeg der sige, da fra den samme
Stund an, jeg alle Lykkens Kenter icke alleene fremdeelis, taa-
ligere end tilforne, men og gandske og aldeelis af mit Gemyt
fand udflaa.

Men jeg, der jeg fra denne min hellige Kæyse var igien tilba-
ge kommen, og i min Noliabed, saae jeg mig om, og vilde min
Ledsaagere og Væstiermelses Engel at hand mig saa troligen havde
fort, af Hierte og Sind betakke: Men jeg besant at hand sig
igien havde gjort usiunlig. Efterdi jeg dog visse at hand paa
alle mine Veje hos mig var, falt jeg icke dismindre ned paa mine
Knae og gjorde det samme meget inderlig.

Men hans Gestalt blev saalunde i min Huskommelse indtrost,
at jeg tit og ofte med hannem udi mit Gemytte talede og mig
erqvikkede.

Min gode gamle Democritus ihukommer jeg tit og ofte, i
Synderlighed hver gang, naar jeg med hannem, de mangfoldi-
ge Verdens Daarligheder betragter og beleer.

Og om saa meget meere, at mangen Fantast, som vi berøbers
paa Bierget saa ilde og stemmelig haver overseet, dennem som
vi da have udleed, langt og meget overgaar, var vel at foretage
og langt og meget meere udleende vord. Og holder jeg det ders-
for, efterdi jeg icke altid udi Democriti Kammer alleene fand
være og sidde, men undertiden med Verden maa omgaaes,
at denne gode Gamle mangen gang leer ad mig.

Ende paa denne Leende.

DEMOCRITO.

Karrig Skiding,

Det er:

En lystig Leeg

eller Comoedie om en sulten og karrig Husbonde og hans Hustru: Hvorledes hand af Sult og Nidskhed er dragen af Bye med Nøglerne til Mad og Oll fra hende og hans fattige smaa Børn og Huus-Folk: Men hvad for Uleylighed der udover forarsages formædelst den Staadere Jeppe Skald, udviser Comoedien her ydermeere.

af

M. H. J.

Syrac. Cap. 14.

Den som er Udvindsfuld, seer ikke gierne at mand æder: Og det gjør hannem ont, naar hand skal give Mad.

Kiøbenhavn, Trykt i dette Aar.

Personerne udi denne Comoedie
ere disse,

Nemlig:

PROLOGUS.

Den som forkhynder Comoedien.

Niding.

Den larrige Husbond.

Jutta.

Nidings Hustru.

Toe Børn.

Nidings Egte-Børn.

Kney Habrelage.

Nidings Tienneste-Dreng.

Maverkaal.

Nidings tro Svend og Banderføl.

Beengier.

Juttens Mund-Kof.

Philissa.

Nidings Pige.

Eubulus.

Raadgiberen.

Jep Skald.

Staaderen.

Tocki.

Jep Skaldes Dreng.

EPILOGUS.

Den som forklarer Comoedien.

PRO-

PROLOGUS.

Taler saaledes til Almuen.

Ser kommer Niding en fremmer Mand,
Som havde hieme i Bræken Land,
Niding havde got Guld i Skrin,
Den Jutte var hans Egte-Qvind;
Disse havde og to Børn smaa,
Stor Vnk man paa dem høre maa,
De Børn af Hunger græde saa saare,
Og Jutta hun sældet saa modige Taare,
Knep var deris Tieneste-Dreng,
Bigen Philissa ræde deres Seng,
Beengier hun var Juttens Mund-Kof,
Dog gav dem aldrig halvparten nok;
Ehi hun havde intet at syde eller kaage,
Men efter Spiisen maatte hun snage;
Niding og Beengier kunde aldrig mages,
Maverkaal og Knep kunde aldrig fordrages,
Ehi Maverkaal den karrige Hund,
Hand tiente Niding til Haand og Mund;
Eubulus den fromme Kaaadmand,
Hand raade Niding til paa Stand,
At give nok baade Dll og Brød,
Paa det hans Folk en Skuld' lide Nød

Det hialp dog intet, hand drog affsted,
Langt hen fra Huus tog Nøglerne med,
Dg slog i Laas baade Oll og Mad,
Hans Hustru var derved lidet glad,
Der hun nu sad og gremmet sig saare,
Den Staader Jeppe kom lakkend i Gaare,
Dg Drengen Tocki den Skielems Mester,
De agtet at blive Juttis Giæster,
Hun havde intet, de havde i Sæk
Ret skionne Rætter, lod Bordet dæk,
De havde og Bliin i deres Flaske,
Thi begynder Jeppe stolt at brasse,
Hand drak Jutta til, tracterer hende
best,

Den Nat laa hand Jutte lille nest,
Om Morgenen klædde hun Jeppe saa,
At hand i Nidings Klæder monne gaa.
Der Niding da kom lakkende i Gaare,
Da maatte hand staa uden fore,
De narret ham saa baade ude og inde,
At hand en kiende sin egen Qvinde,
Saa gif hand hen fra Qvinden bort
At lede og spørge, hand viste en hvort,
Hand leder endnu efter sit Huus,
Den galne rige sulten Luus,
Bærer stille over og agter vel,
Om denne Niding skeer U-skiel,
Hvad gielder I skal dømme saa,
At Niding sin rette Løn monne faa.

ACTUS I. SCENA I.

Riding.

Svor staar det til at jeg fandt leve?
 Om Hustru og Folk de saa skal æde?
 Mine Unger gielde,
 Kræve og sfielde,
 Mad, Oll, Mad, Mad,
 I Kande og Fad,
 Ja saadan Lad
 Gjør mig u-glad.

I Tremmens Navn tog jeg min Kone;
 Thi hende følger en seldsom Bane,
 Jeg tager aldrig saa nøye vare,
 Hun vil jo i Ovnen efter fare,
 Jeg seer aldrig saa nøye til,
 Hun jo baade brygge og bage vil,
 Jeg slukker ud baade Urn og Ild,
 Thi det er stor Skade og Spild,
 At tende op Ild og gjøre Baal,
 Enten med Træ, Tørv eller Kul,
 Dog gjør hun Ild og rygger paa ny,
 Saa Røgen staar baade i Beyr og Sky;
 Ligesom hun vilde Byen opbrænde,
 Paa det hun mig fandt øde og sfiende,
 Hugger i blod, skær Ovæg ihjel,
 Steeger og bræder, ja gjør got Skiel,
 Hun breeder Bordet, Tallerkener svingre;
 De æde, de drikke, og slette svingre,

Tre gange hver Dag gaar det oppaa,
 Dog kand det i Bugen intet forslaa,
 Mit Korn, mit Flesk, mit Kød gaar
 hen,
 Tom Kielder og Kammer har jeg igien,
 Maa det ey være en underlig Ting,
 I g arme Mand jeg gaar omkring,
 Og tør en æde som jeg vilde,
 At jeg min Kost ey skulde spille,
 Enddog jeg er saa karig i Brøst,
 Min Mave er af Hunger krost,
 Dog før jeg skal skiare af heele Brød,
 Seer jeg mig heller af Hunger død,
 Jeg kysser Brødet og lader det ligge,
 Thi jeg befrygter at jeg skal tigge,
 Er det ey bedre at have Mad i Huus,
 End ædes af slige Rotter og Muus?
 Min Kone haver ey saadant et Sind,
 Fru Odeland den ødsels Qvind,
 Hun gid vel druffet, hun kand vel tære,
 Det samme mon hun og Børnene lære,
 Mine ødsels Biger og slemme Dreng,
 De frygte ey om jeg skal trænge,
 De vare tilfreds kunde de æde op,
 Tre gange om Dagen tre Dren-Krop,
 Og til hvert Maal en Tønde Meel,
 Saa veed min Lyende at giøre skiel,
 Skadeland min Svend, Ja Skadeland,
 O Bøe og Bøf mig arme Mand,

Ja Bæ og Bøf mig fattig Dreng,
At jeg kom i min Kones Seng,
At jeg laae en Qvinde saa nær,
Jeg maatte vel ladet saadant vær,
Da havde jeg været Børnene qvit,
Da havde min Kaast og været u-ædt,
Da havde jeg haft min' Penge, mit Guld,
Heel og holden Sække fuld,
Da kunde jeg samlet og holdet til Raade,
Nu skal det ødes i onde Maade,
Paa Klæder og Føde, paa Dll og Mad,
Thi er mit Hjerter aldrig glad,
Jeg saar at drage af Landet hen,
Jeg tænker ræt aldrig at komme igien.

ACTUS 1. SCENA 2.

Jutta, Philissa, Kney, Beengier.

Jutta.

J kræver Mad vil drikke og æde,

Philissa.

Moder vi gjør det ikke af Ræde.

Kney.

Mad vil her til om jeg skal tiene,
Eller jeg snart skal bruge mine Beene,
Dg vise eder Sømmen af min Hose,
Skal jeg saa bære den tomme Pose.

Jutta.

Ney gode Kney tal ikke saa,
Jeg haabes det bedre blive maa,

Min Vilkaar er ikke bedre end din,
Enddog jeg er hans Hustru sin,
Du seer mit Dø og Mad er tynd,
Hvor tit drikker jeg af vor Brynd.

Beengier.

Ja J er knyt og bunden vel ved Hæl,
J faar at bie, men vi er Træl,
Vor Dyne sidder ey fast i Døre,
Vi drager derhen som vi var føre.

Jutta.

Ney kiere Børn bliver endnu,
Vor Niding faar vel en anden Hu,
Her staar nu for vor Uvel og Biering,
Vi faar (med Guds hjælp) vel vor Næring,
Derfor om vi end skal lide Nød,
Dog maa vi ey af Hunger døe.

Beengier.

Ja maatte jeg raade, J skulde mig takke,
Jeg skulde ham lære andet at snakke,
Jeg vilde mig snoe lige som en Kat,
Op i vor Kande tage Bølsen fat,
Jeg vilde og være en Kiælder-Muus,
Og fylde i Leiler, Kander og Kruus.

Knep.

Jeg vil rumstere i Loe og Lade,
Paa Loft, i Bing, ræt i onde Maade,
Om jeg mig ellers selv maatte raade,
Skulde det vel være os alle til Baade.

Den.

Philiffa.

Den Dag jeg bliver Nidings Tyv,
Da stik mig Fænnen i mit Liv,
For vil jeg hungre og svelte ihjel,
For jeg min Husbond vil giøre U-ſkiel.

Beengier.

Jeg siger hannem ey herfor god,
Saa sandt saa Niding en Fandens Mod.

Knep.

Hand haver Guld og Bending nok,
Got Oll og Mad saa saa hand Bok,
Hans Brød er haard, skimlet af Mul,
Raaden er og hans Mad og Sul,
I Raanden hænger vel mange Stykke,
Vi faar dog ey der af et Stykke,
Rotter og Muus de tære fast,
Os sulter hand den onde Gast,
Vor Hunde er døde, vor Katte er øde,
Fordi de vilde være om deres Føde,
Hans Hustru gaar saa slunken here,
For hun kand intet saa at tære,
Hans Børn de gielde som Fugle-Unger,
De gaber og rekker ud deres Tunger,
Var jeg som I jeg vilde mig pakke,
Og ikke vie Niding til Takke.

Jutta.

Forbyde det Gud, jeg maa vel vie,
Det onde taale, og dertil tie,

Jeg haabes hand maatte end bedre blive,
Saa siger Hyrden om sine Knive,
Men faar hand ikke et bedre Sind,
Enddog jeg er en fattig Dvind,
Jeg lader vist ud af Byen staa,
Hvor jeg min Klæde og Føde kand faa,
Jeg kand ey taale at lide saa længe,
Hans Knur over Borde og i Senge,
Det er som jeg skulde miste mit Liv,
Om jeg af Brød vil skære med Kniv.

ACTUS I. SCENA 3.

Eubulus.

Hielp Gud, hielp Gud her flyger Hatte,
Vor Naboe lyses som Hunde og Katte,
Jeg frygter, at denne karrige Mand,
Skal føre sin Hustru i Sorg og Baand,
At hun sig myrder og slaar ihjel,
Fordi hand hende gjør sig U-skiel,
Hand svelter sin Hustru og Børn ihjel,
Saa og hans Tjende og daglige Træl,
Jeg her de er paa farende Bene,
Og vil til andre lade sig leue,
Forløbe Ridning den karrige Mand,
Og søge om Tieneste hvor de kand,
Jeg maa alt holde mig der hen,
Til Ridning min Naboe og gode Ven,

Om

Om jeg ham gode Raad kand give,
Og see hvad Handel de der drive,
Det kræver Gud og Kiærlighed,
At hielp til rætte og raade til Fred.

ACTUS I. SCENA 4.

Niding, Eubulus, Jutta, Philissa,
Beengier, Knep.

Niding.

Ach, Ach, Ach, mig arme Krop,
Min Kone og Folk æde mig slæt op,
Sil-Fras, Sil-Fras, har jeg for mange,
Det gjør mit arme Hierte bange,
At æde og drikke, ja drikke og æde,
Det er min Hustrues og Tjendes Glæde,
Sryden fra Jld, flux til igien,
Der med saa gaae deres Dage hen,
Ja er den Leeg som de vil høre,
Altid æde og intet gjøre.

Eubulus.

God Dag, god Dag min gode Her Niding,
Hvi vrier i Jer som en Niding?
I maa vist have selsomme Tanker,
Men I her saa eene ombanker,
I slaar med Hænder, sukke og lade,
Hielp Gud Naboe, hvad mon eder skade?

Niding.

Er det Spørsmaal! O Naboe kiær,
At jeg gaar saa bedrøvet her,

Min

Min Kone og Folk mig arme Mand,
 De æde mig slet af Huus og Land,
 Ja min Kone den Fandens Mær,
 Alt det jeg tien kand hun fortær,
 Hun haver faaet den Krumpen Soet,
 Sider altid ædt og iutet giort,
 At laage Mad og selv den æde,
 Det er hendes høieste Lust og Glæde,
 Jeg kommer tit og lugter Mad-Røg,
 Dog er hun trædss det slemme Og,
 Hun giemmer det i Kraag og Braae,
 Paa det jeg intet der af skal faae,
 Jeg kand dog mærke hendes trædsske Fund,
 At naar hun slikker sig om sin Mund,
 Da har hun visselig været i Skade,
 Enddog jeg kand ey komme til Maade.

Eubulus.

Ey saa, Hr. Nabo, det maa i troe,
 I gjør eder selv hermed Uroe,
 Hvad skal det være for en Rey?
 Saadan en Kone have I ey,
 I have en dehlig og dydig Qvinde,
 Hvis Lige neppe er at finde,
 Ja vist er det en dehlig Qv,
 Med smukke Sæder og Spanss voren Liv,
 Hvor hun gaar kand hun bravere,
 I Gang og Trin ræt vel passere,

At Eders Hierte maa sig fryde,
At i sligen Qvinde eene Land nyde.

Riding.

Ach I kiender ikke Frue Odeland
Hun har ræt lært at bruge sin Tand,
Hun har en Siærtarm i sin Bug,
Som Storken og Giesfen, den sleime Slug,
Sine Børn og Folk det samme hun lær,
U-mætsom og Bondløs alle de er,
Tre gange om Dagen vil de have Mad,
Hvor skulde jeg nogen Tid være glad?
At hun er en smuk og deylig Qv,
Med Lader og Sæder, et veiskabt Liv,
Det giver mig kun passelig Glæde,
Uden hun vil holde op at æde.

Eubulus.

O hører dog eders Kone til rætte,
Før I saa sanger an at trætte,
Hører Jutta Naboerske kiær,
Kommer end lidet nærmere her,
Hvi seer I dog saa mager ud?
Med bleege Kinder og runken Hud,
Eva hvad I er meget forvendt,
Frem for det første jeg eder har kiendt.

Jutta.

Min gode Eubule og gamle Ven,
Kand i see, hvor jeg soinder ven,

Jaj

Ja, Ja, min Ridning laver det saa
Som I vel veed og kand forstaa,
Hvor Sult og Hunger er i Gaare,
Der maa Deylighed staa uden fore,
Ehi den rætte Aarsag til Deylighed,
Er Ude og Drikke som hver vel veed.

Ridning.

En Slug en Fraadser er altid mager,
Det er hendes egen Mave hend' plager,
At hun seer ud saa gusten og bleeg,
Er tør og gaftig som Bark paa Eeg,
Bolder hin mange kræsne Rætter,
Med hvilke hun sig daglig mætter.
Fraadser og fylder op og need,
Det er Aarsag som hver vel veed,
Ehi en Fraadser bliver aldrig feed,
Der har Eubule min Beskeed.

Jutta.

GUD naade mig fattig hungrig Qvinde,
Mine kræsne Rætter faar jeg at finde,
Det er min Last som jeg nu klager,
Slikt i min Mund som intet smager,
Ja vil det sige til Bond og Grund,
At slikt gaar langt uden min Mund.

Beengier.

Fanden maa tienne i den Gaard,
Hvor Nøglen henger ved Mandens Laar,
Hvor

Hvor Manden skal tappe og Mad tilreede,
Der skal hans Evende en blive feede.

Knæp.

End meer den stemme sulten Knar,
Har Nøglen til vor Masse-Kar.

Philissa.

Hold Munden Knæp du lit forstær,
Det er en altid ens i Kongens Gaard,
Og kand ikke altid lige være,
Med armt Guds maa man sig og nære.

Eubulus.

Ney Niding, Niding saa ingenlund,
Sligt er et sultet skammelig Fund,
I maa en sulten Folk ihjel,
Mad maa her til, det ved I vel,
I selv skamfeere eders deylig Qvinde,
At hende falmer og blegner Kinde,
Det stod langt bedre, som I vel veed,
At hun var rød, vel fød og feed,
End mager, tynd, sulten og smal,
Som to Fiele var sammenhvald.

Niding.

En bleeg tynd Qvinde, smal som Rør,
Er lanat smukker end buget Søer.
Buget Qvinder med store Mæver,
En neppe kand saa rom i to Høst-Hæver,
I store, feede, tykke og breede,
De maa med rette Qvabsøer heede.

Knæp.

Knep.

Ha, Ha, Ha, Ha, hvad jeg nu loe,
Er Nidings Kone en buget Soe,
Hvor sidder den Bug, det maatte jeg vide,
Baa hende, den sulten skiden Side.
Jeg vil ikke tro forstaa mig ræt,
Hun to gange et Aar har ædt sig mæt,
Hvor kommer det da, hun skulde være,
En Qvabsoe, som du siger here?

Niding.

Vær stille Knep Haverklage og tie,
Mon jeg skal feede hende paa Stie?

Knep.

Ikke en feed men en ræt sulten Soe,
Den har du Niding i din Boe,
Hendes Feedhed gjør hende ingen Hinder,
Det sees vel paa de sultene Kinder.

Eubulus.

Min Kiære Niding raader Bod der paa,
At ingen Naboe skal sige der fra,
Giv nok at æde, drikke og slide,
Det er mit Raad vilst du mig lyde,
J faar vel nok, men J er til,
Jeg eder Gud befale vil.

ACTUS 1. SCENA 5.

Niding, Maberkaal, Beengier,
Jutta, Knep.

Niding

Niding taler ved sig selv.

Jeg kand vel mærke og befinde,
Mine egne Folk er mig for gesvinde,
Ehi vil jeg vandre og reyse af Land,
Vaa min Forhverd mig arme Mand,
Hvad gielder deres Bug skal sagne,
At de Niding vel snart skal sagne,
Alt hvis jeg har vil jeg forvare,
Glaa i Laas før jeg gaar af Gaarde,
Oll og Mad, Benge og Klæder,
Korn, Fetalie og andet meere,
Min Hustru skal en komme der til,
Hun bander og springer hvad hun vil,
Førend jeg selv tilbage kommer,
Hvilket jeg haaber skeer i Sommer,
Hør Mavertkaal giør du dig reede,
Du skal mig følge over denne Hede.

Mavertkaal.

Ja Herre jeg er eders rette Romher,
Jeg vil eder følge i denne Fær.

Beengier.

Hvad Bokker skal det være for et Tog,
Mon vi skal leve ved Nimmer dog.

Knep.

Fluer og Mng de lever af Beyr,
Kotter og Muus de gnaver Leer.

B

Jutta

Jutta.

Mand lille vil I drage hen,
Naar agte I eder tilbage igien,
Hvad skal vi drikke, hvad skal vi æde?
Skal vi som Brakker der efter lede?
Eller maa ssee her efter som føre,
Som sulden Svin græde for Døre.

Riding.

Der maa I selv see eder om,
For mig skal I en Tid have rom,
Kom Maberkaal tag Nøglen alle,
Af alle vore Døre, som jeg befalle.

Rnæp.

Rid hen, rid væk, far Fanden i Bold,
Hand tage eder begge til Maanedes-Sold.

ACTUS 2. SCENA 1.

Jutta, Beengier.

Jutta.

Ach, Ach, Ach, drog hand afftaed,
Beengier.

Ja hand drog, tog Nøglen med.

Jutta.

Tog hand bort Nøglerne hver og een?

Beengier.

Saa sand møde hannem et bedrøvet Meen,
Hvem saae nogen Tid sig en Siæl,
Hand tog og med en Staader-Sæl,

Og førde sig i en Luse-Ham,
Der med hug af, saa faae hand skam.

Jutta

Ach Pige hand havde det intet behov,
Ville hand kun Gud og Mennikken tro,
Hvad hand er gal og meget blind,
I veed hand haver saadan et Sind,
Hand har Guds Tre jeg siger dig det,
Hvad hand vil vogne og sove ved,
See hvilket Huus, ja Gaard og Grund,
Og mangen Gylden paa Kiste-Bund,
Vor Kost rinder og kryber ud,
I Madik og Orme, saa naade mig Gud,
Vi har det Fless og Ost her inde,
Det vil jeg sværge og bekiende,
Det Oll, det Smør, den Pøls, det Brød,
Som blev indlagt i den store Rød,
Der den store Vinter her regieret,
Og nu af Mul og Orm fordærbet,
Dog nender hand ikke at lade det syde
Paa det ey nogen der af skal nyde.

Beengier.

Var hand min Mand jeg vilde ham lære,
Hvor meget jeg skulde slide og fortære.

Jutta

Her ligger Klæder mange og skionne,
I Kister og Ork forvaret i Lønne,
Dem æder Møl og Orme op,
De maa aldrig komme paa min Krop.

Beengier.

Maa jeg mig raade, da skal I see,
Hvad Konst jeg vil lade betee,
I maa mig kalde en galen Gaas,
Om jeg ey pilker op alle Laas,
Og flye eder baade Mad og Klæde,
Saa I med os kunde have Glæde.

Jutta

Ney Beengier det vil ey skikke sig,
Lad saadant blive, lyd kun mig.

ACTUS 2. SCENA 2.

Jep Skald, Tocki.

Jep Skald.

Mig tykkes her boer vel rige Folk,
O S. Giertrud vær vor Tolk,
Fly os i Aften Roe og Hviile,
Ehi vi have reyset saa mange Miile,
Hør Tocki kand du skiule en Næv,
Under din Kaabe, da est du gæv?
See til du lader dig ey ved gaae,
Alt jeg er rask kand løbe og staae,
Om nogen med Ord vil dig forbufse,
See til du lader dig ikke skuffe,
Forvar fuld vel vor Byldt og Tasse,
Har du og Biin udi vor Flaske.

Tocki.

Der er allehaande i Staaders Pose,
Meere end jeg nu af vil rose,
Et Bøste, en Gaas, en herlig Hønne,
Og Hvede-Brod I kiopte i Plønne,
Det er paa tide at gaae paa Lud,
Jeg frygter nogen skal see her ud,
Laver Staven til og Krykker med,
Det er hin gamle Staaders Sød.

Jep

Jep Skald.

Panem propter Deum.

GUD skal eder lønne in Seculum.

Vi arme Staadere kom fra Rom,
Vor Pose er ledig vor Mave er tom.

ACTUS 2. SCENA 3.

Jep Skald, Tocki, Jutta, Beengier.

Beengier.

Her gives intet i Jesu Navn,
Farer vel det bliver eder lit til Gavn.
I femten Aar har jeg her været,
Aldrig er Stakkell her noget foræret.

Tocki.

Ach siger ikke saa min gode Vige,
Denne Danne-Dvinde har ingen lige,
I Mildhed, Rundhed og andre Dyder,
Som hende ziirer, ja herlig pryder.

Jutta.

Hør Beengier, lad den Staaer ind,
Vi maatte end nogle Smuler find,
Jutte er vel fattig og arm,
Hun faar sig dog over Stakkell forbarm.

Jep Skald.

Hil være eder dydig og devlig Dvinde,
Gud spare eder længe ude og inde.
Vil I os nogen Almisse skianke,
Herren skal eder igien betænke.

Jutta.

Ja kiære Venner det er nu det,
Gud veed allerbest min Leylighed,
Gods og Eyendom haver jeg nok,
Ja Gylden og Daler i heele Skok,

B 3

Sitalz

Sitallie og Raast over alle Maade,
 Dog maae jeg intet der over raade,
 Det er forvaret i Ork og Kiste,
 Gnden Luffels og Laas, jeg maa det miste,
 Min Mand er draget langt af Bye,
 Thi maae jeg høre Graad og Rye,
 Af Børn og Folk, det gjør mig bange,
 Thi Mad og Dll er leede lange,
 Jeg haver vel nok, dog er jeg arm,
 Det maae sig Gud over mig forbarm,
 Jeg sidder her blaafasten endnu,
 Min sulten Mave gaar i tu.

Jep Skald

Ach Bee D Vol, hvad er det slem,
 Beengier.

Det gaar os af foruden Skiempt,
 En sulten Hund haver hun til Mand,
 Hand slipper heller Dye og Tand,
 End os et eeniste Brød vil giv,
 Saa sant faa hand et stakket Liv.
 Var hun en Staaders Egte-Dvinde,
 Da fik hun Føde ude eller inde,
 Skrellding, Pølse-skind, Krummer og Grever,
 Grød, Skober, Lunge og Lever,
 Det kunde hun æde med Fred og Roe,
 Hun fik og Hoser, saa vel som Skoe,
 Nu kaldes hun en Rig-Mands Biv
 Og for sit eget maa være en Tyv.

Jep Skald.

Eya hielp Gud hvad er hun bleg,
 Beengier.

Hun kand nep staa op til en Beg,

Jeg

Jeg frygter hun til Døde skal svelte,
Og hendes Hierte af Sorrig smelte,
Hvad haver J udi denne Pose?

Tocki.

Det er vor gammel Skoe og Høse.

Beengier.

Jeg lugter at der er Mad udi,

Jep Skald.

Ja det er sandt, jeg bestaar det fri,
GUD give mig maatte see den Ere,
At hun der af vil noget fortære.

Beengier.

Løs op min Ben din Abraham,
Der af har hun slet ingen Skam.

Jutta.

Det skader ey Beengier du est diærsve,
Men du kand tale om vor Tærsvæ.

Jep Skald.

Bred Dug Beengier. og lav vel til,
Hvem veed hvad Herren give vil.

Jutta.

Sæt Stolen hid lad hannem sidde,
At hvile sig lidet om hand gider,
Leg Hyndet paa det ey forgiæt,
Kandssee hand er baade mødig og træt.

Tocki.

Gaae hid Fade og Fade-Krands,
Her er for Haanden allehaande Fands,
Vølse, Kage og andre Krummer,
Ja Ost, Fless og Smile-gummer,
Bradet og sødet og end vel kæk,
Holla, friff op vor Staader-Sæk.

B 4

Jep

Jeg Skald.

D tager nu til J deylig Dvinde,
Eil takke med mig denne sinde,
Herren oplader sin runde Haand,
Dg mætter alle Dvinde og Mand.

Jutta.

De Rige have intet de Fattige faa nok,
Saa siger den Herre Zebaoth.

Beengier.

Det er sandt! O Jutta kær,
Det seer vi nu for Dyne her,
Jeg vil dog Jeppe intet rose,
Hand har fuld god en Helbreds-Pose,
See hvilket Kiød og audet Kram
Vor Jeppe lister af Posen fram.

Fremdeeles taler Beengier til Almuen.

Jærlige got Folk see J det,
Ehi saadant er alt Trygellers Sæd,
At mangen beder om sit Brød,
Som dertil har fuld liden Nød,
Ja meget meere i sin Boehave,
End den hand beder om Almisse Gave.

Jeg Skald.

D faar Mad og værer haardfoer,
At i en plat af Hunger døer,
Det skal være eder undt ræt vel,
Ja heller end jeg aad det selv,
Dg smager dette Putte-Laar,
Jeg fik det hos vor Præst i gaar.

Jutta.

Miu gode Ven jeg gjør og saa,
Saa fast Munden kand drage fra,

Jeg

Jeg fik en sliq Kætter i Nar,
Gud ved hvad jeg her efter faar.

Jep Skald

O lader eder det vel smage,
Tager og til denne Hveede-Rage.

Jutta.

Oll var nu got hvem det kunde faa,
Jeg haver plat vendt mig der fra,
Hør Beengier, gaa til Brønden og hendt Vand,
Det gjør saa mangen Qvinde og Mand.

Jep Skald.

Ney, ney, ney, ney, skal hun ikke,
Jeg vil forskaffe os noget at drikke,
Tocki faa hid den liden Flaske,
Eya Høsbond, nu vil vi braske.

Tocki.

Faa hid Beengier en Sølvør Stob,
Jeg veed min Flaskes gammel Lob.

Jep Skald.

Maa jeg eder denne Stob tildrikke.

Jutta.

Ja vel at jeg min Tørst kand slukke.

Jep Skald.

Drikker I nu og gjører skiel,
Maaskee den Vin tør end smage vel.

Jutta.

Ha, Ha, den Vin er meget god,
Det er vist af en Edel Rod,
Det falt paa vel heed en Steen.

Beengier.

Saa faa eders Mand en Gødens Meen.

Sep Skald.

O kiære Dvinde god Laar igien,
Gjør god Ræt til Bonden reen,
Ach faar flux Mad og drikker ud,
Det gjør eder got, jeg svær om Knud,
Den Sorgesfuld skal mand give Vin,
At hånd kand glemme Sorgen sin.

Sutta.

Seg haver ædet som jeg formaar,

Sep Skald.

Ach ney endnu et Kylling Laar,
O Beengier lad hendes Børn indgaae,
Og Folk at de og noget faae.

ACTUS 2. SCENA 4.

Beengier, Knep, Sep, Philiffa, Tocki, Sutta.

Beengier.

Kommer ind, kommer ind baad' store og smaae,
Mig tykkes det vil nu ret angaae,
Her er forhaanden Staader-Gilde,

Knep.

Seg frygter at jeg skal komme forsilde.

Tocki

J tager til og æder tæet,
Indtil saa længe J bliver mæet.

Knep.

Gud veed vi dertil haardelig trænge,
Fordi vor Husbond tøver saa længe.

Beengier.

Gud give hand kommer aldrig igien,

Knep.

Give Fanden ham for tager hen.

Sep

Jeg Skald.

Skient Viin i Kanden og saa dem saa,
Jeg seer de har dertil attraa.

Tocki.

J drikker ud, og værer glade.

Jeg Skald.

Hvem best gjør ræt er mig til Naade.
O deylig Dvinde drikker endnu,
Hvad tænker J, J er saa dru.

Jutta.

Mit Sind det nu saa vide vanker,
Jeg haver og mange dybe Tanker.

Jeg Skald.

O sørger ikke, det er stor Skade,
J skulde lide ilde i nogen Naade,
Jeg saae aldrig saa deylig en Dvinde,
Det jeg veed eller nu kand minde,
See hvilke Dyen, see hvide Hænder,
See Rosens Mund, see deylige Fingre,
Og Skam og Skade saa saa den Mand,
Der ey elsker sig et Lillievand.

Jutta.

Min Ven, hvad pleyer mand eder at kalde,
Eders Ord mig saare vel befalde.

Jeg Skald.

Jeg heeder Jeg.

Knep.

Da heeder jeg Knep.

Jeg Skald.

Deylig Dvinde jeg heeder Jeg Skald,

Jutta.

Det Navn mon mig ræt vel befald,

Tocki

Tocki.

Hand fik det Navn af Viborgs Skald,
Efter det Dll er hand opkald.

Knep.

Saa sandt som jeg er en ærlig Knep,
Aldrig tiende jeg saa from en Zep,
Min gode Zep,
J pleyer Knep,
Ret paa Skrep,
Gid Pocker stik mig Staader Knep,
Om jeg ikke gierne vil tiene Zep,
Og bære eders Flaske og Helbreds Pose,
I hvor J reyser giennem Kiær og Mose,
Jeg vil eder tiene troe og huld,
Den Stund eders Pose den er fuld.

Beengier.

Jeg vil og være hans Stagers Pige,
Følge hannem igiennem Land og Rige.

Philiffa.

Hand pleyer os ræt som en Mand,
Ingen andet paa ham sige kand,
Og dersom hand saa kand holde fram
Da følger ham baade Ere og Bram.

Jutta.

Mand tager Got men mand kand saa,
Det Onde vil vi lade staa.

ACTUS 2. SCENA 5.

Zep Skald, Tocki, Beengier, Jutta, Philiffa.

Zep Skald.

Det er paa Tiid at vandre bort,

Tocki.

Hvad Vandring er det siger mig hvort?

Beeng

Beengier.

J Aften kand J ingensteds vandre.

Jutta.

Lader os nyde Plads hos hver andre,
Mand maatte mig kalde en lusige Erippe,
Om jeg i Aften lod eder saa slippe,
Kand jeg eder ey andet beviise,
Alt maa J nyde Natte-Doe og Liise,
En Seng maa J alt ligge paa,
Og siden seer til hvor det kand gaae.

Jep Skald.

Jeg takker eder deylig Dvinde,
For eders Fromhed jeg nu kand finde,
At jeg ey nu skal vandre og gaae,
Da under mig at ligge i en Braae,
Tag hen de Stave i Pugens Navn,
Jeg haabes at jeg dem vel kand savn.

Bengier.

Ach seer nu til min kiære Frue,
Er dette Menniske ey værd at skue.

Jutta.

Min kiære Jeppe det er stor Skade
At J skal tigge i saadan Maade,
J er jo skabt ræt deylig forvist,
Foruden Lyde saa hielpe mig Christ.

Beengier.

Ikke er i gift min kiære Jep Skald,
Som mend J burde i et andet Kald.

Jep Skald.

Var jeg kun riig da vilde jeg beyle,
Og haabes det skulde mig ikke feyle?
Ach drifker nu der som i gid.

Jutta.

J maa vel sidde nærmer hid.

Jeg Skald.

Er ikke stolt i Mod og Sinde,
Mig tykkes i er en ydmyg Qvinde.
Ach! Skam saa Niding den sulten Mand,
Alt hand eder forlod paa Stand,
Skulde hand i disse Arme ligge?
Det tien ham best at gaae og tigge,
Hey lystig smuk syng op du Jung,
Lad høre din Mund og lystig Tung.

Tocki siunger saaledes.

Der var en gang en riig karrig Mand,
Hand havde saa deylik en Lillievand,
Hand slog i Laas baade Oll og Brød,
Alt hand hend' kunde svelte til død,
Hoska, houva, heya.

2.

Hand drog langt bort af Landet hen,
Dg lod sin Hustru sidde igien,
Dg lide baade Hunger og Nød,
Ehi hui kunde ey saa Mad eller Brød,
Hoska, houva, heya.

3.

Der kom en Staader lakkend i Gaar,
Den deylik Qvinde hun fælde Taar,
Hand bad om Mad, hun sagde ney,
Hun viste dertil slet ingen Bey,
Hoska, houva, heya.

4.

Jeg haver vel nok baade ude og inde,
Dg er jeg en arm hungrig Qvinde,
Min Mand af Landet drog afftaed,
Dg hand tog alle Nøglerne med,
Hoska, houva, heya.

5.

Den Staader bød den Qvinde til Giest,
Eracteret hende som hand kunde best,
Hun drak, hun aad hans Pose-Mad,
Saa blev hun smuk i Hiertet glad,
Hoska, houva, heya.

6.

De gik til Senge og sov tilfammen,
Og havde megen Glæde og Gammen,
Den Staader og den Venne Biv,
Hun deelte med ham sit unge Liv,
Hoska, houva, heya.

7.

Der laa de sammen den lange Nat,
Stat op du Staader og end vel brat,
Min Mand hand kommer snartlig hjem,
See til du mig nu ey forglem,
Hoska, houva, heya.

8.

Hendes Mand i det samme kom lakkend i Gaard,
Hans Hustru strax for hannem staar,
Hun sagde ham hvor det var fat,
At hun hos Staaderen sov den Nat,
Hoska, houva, heya.

9.

Hand kaste de Nøgle store og smaa,
Tag dennem Kon' lille og vaer selv paa,
Jeg skal dig aldrig svelte meer,
Du æd og drik hvad du begier,
Hoska, houva, heya.

10.

Za havde du Daare saa giort tilforn,
Da havde din Hustru været ubeskorn,

Men

Men nu est du en Dannis Mand,
Den Staader hand din Hustru vand,
Hofka, houba, heya.

Jep Skald.

Hvad troer j fiere Gutta lild,
Gif det ey smukt og artig tit?

Gutta.

Jeg straffer hende slet ingenlund,
Hun hialp sig smukt med det hun kund',
Thi hun var nød og tvungen der til,
Af idel Hunger at bruge det Spil.

Philiffa taler til Almuen.

De hyffe tilhaabe som Paafugle giøre,
Kand skee vi faa noget andet at høre.

Gutta.

Hvor skal vi legge denne fremmede Giæst?

Beengjær.

Udi eders Seng er allerbest.

Gutta.

Ha, ha, ha, kand du det troe,
Da maa hand ligge vel hand paa lov'.

Beengjær.

Rom nu Jep Skald din fattig Dreng,
Du skalt nu sove i vor Moders Seng.

Jep Skald.

Ha, ha, ha, ha, det var ret,
En Seng er god, thi jeg er træt.

ACTUS 3. SCENA I.

Beengjær, Philiffa, Tocki, Knep.

Beengjær.

Niding, Niding, drag saa omkring,
Med Pose at tigge i Staader-Ring,

Indtil jeg henter dig igien,
Kandskee din Kone det samme meen.

Philissa.

Hvem havde troet at denne Zep
Kunde os pleyet saa smukt paa skrep?

Zocki.

J kiender ikke endnu den fromme Zep Skald,
Kney.

Jo saa faar Niding et andet Fald,
Hand nender ikke at bruge sin Kone,
Nu har hun lærdt en anden Vaane
Zep er en Mand ret fix paa love,
Hand torde hos Nidings Kone sove,
Den fattig Dreng det torde hand vove,
Det var stor Dukt at stille dem ad,
Zhi hand har Viin og Pose med Mad.

Zocki.

Om Niding kom, hvad vil du raade,
Beengiær.

Vi vilde ham helse i onde Maade,
Saa sandt som jeg heeder Beengiær,
Hand skulde saa en Pokkers Fær.

Kney.

Zeg vil ham sige saadan Tiding,
Her boer Zep Skald og ingen Niding,
Vi ville og gjøre ham Deyen trang,

Zocki.

Za løfte hannem ret smukt over Stang.

ACTUS 3. SCENA 2.

Zutta, Beengiær.

Zutta.

Zep Skald hand er en duelig Mand,
Bedre er ikke i dette Land,

E

Hvad

Hvad gode Raad kand du mig give,
At vi den Niding kunde fordrive.

Beengiær.

Det kand vi giøre med ringe Umag,
Vi vil mangle og banke hans Bag,
Først skal I tage Nidings Klæder,
De allerfjønneſte med Ære og Hæder,
Og klæde Jey Skald ret ſnuſt paa nye,
Saa hans lige er ey i denne Bye,
Niding vil vi komme til at troe,
Hand haver her hverken Huus eller Boe,
Hand boer her ikke vi kiender ham ey,
Og hannem ſaa viiſe en anden Bey,
Saa ville vi lade plat opflaa,
Baade Laaſe og Luffels ſtore og ſmaa,
Og lade Nøglene giøre igien,
Til alle Dører og være ey ſeen,
At vi kunde det ſaa ſlet forbende,
Saa hand ſin egen Gaard ey kiende.

ACTUS 3. SCENA 2.

Jey Skald, Kney, Tocki.

Jey Skald.

Aldrig ſov jeg ſaa ſødelig
Aldrig laa jeg ſaa blødelig,

Kney.

Det er mig kiært min kiære Jey Skald,
Tocki.

Vor Poſe Mad blev vel betald,
O hvad hun er en dydig Qvinde,
Det kand vi ſee og nu befinde,
Niding ſkal gaa ſin Staadergang
Beengiær vil løſte ham over Stang,

Naar

Maar hand til Gaards vil komme igien,
Og viise ham af Gaarden hen.

Jep Skald

Det saae jeg gierne om saa kunde gaa,
At jeg hans Kone nyde maa.

Knep.

Det vil jeg giøre med ringe Umag,
Ja det skal være en ringe Sag,
Saa sandt jeg er en ærlig Knep,
I skal her bive min fromme Jep,
Den Niding vil vi plat forjage,
Lad ham søge Plads hvor hand fand tage,
Vi vil ham komme i denne Troe,
Hand har her hverken Kone eller Boe,
Vi vil hans Dyne vende i Blaar,
Hand skal ey kiende sin egen Gaard.

Jep Skald.

Min gode Knep du brug din Konst,
Dit Arbejd skal ey blive omsonst.

ACTUS 3. SCENA 4.

Jutta, Beengier, Jep Skald, Knep.

Jutta.

Er hand nu ikke en deylig Person?
Hand er vel værd at bære en Kron,
Thi ligesom en er pyndtet i Klæder,
Saa er hand og antaget og hædret,
Min kiære Jep min hierte Husbond,
Jeg elsker eder af Hiertens Grund,
Niding skal aldrig komme mig nære,
Fordi I er min Hiertens Kiære.

Knep.

Ney Niding drog sig Pokker i Bold,
Og Mavertsaal den slemme Trolld,

C 2

50

Her er min Husbond med lige og ret,
Den sulten Niding vi slet forgiæt,
Her er min Haand, min Tienist og Tro,
Begier en Løn uden Hoser og Sko.

Jep Skald.

Min fromme Kney stat duelig bi,
Din Kaast og Løn skal være dig fri.

ACTUS 3. SCENA 5.

Gutta, Philissa, Eubulus, Jep Skald.

Gutta.

Hør Pige hent ind vor Naboer fiære,
Sidder hid Mand lille nærmer here,
Her vil vi sidde og gjøre os glade,

Philissa.

Eubulus kommer ret smukt til Maade.

Eubulus.

Er Niding draget af Landet bort?

Gutta.

Ja hand drog hen, jeg veed ey hvort.

Eubulus.

O skamme dig din rige Staader,
At hand begynder saadan Moder

Gutta.

Hand slog i Laas baade Oll og Brod,
At hand mig kunde sselte til Død,
Det var og sfeed saa nær som et Haar,
Hadde Jep ikke hid kommet i Gaar,
Hand reddet mig af Dødsens Strikke,
Dg pleyet mig med Mad og Drikke,
Thi vil jeg Niding overgive,
Dg hos Jep Skald her efter blive.

Det

Det ved og Gud og hvem der vil,
At Hungers Nød tvang mig der til.

Eubulus

O ney ikke saa Jutta min Frænke,
I faar eders Sag bedre betænke,
Hvor kand I Niding med sig Foragt,
Forjage af sin Gaard med Bold og Magt?

Jutta.

Go Eubule I skal os ret forstaa,
Dertil er gode Raad at faa,
Vi ville ham prædike saadant ind,
At hand er gal, daarlig og blind,
Hand gaar vild, vi kiender ham ey,
Og vise ham saa en anden Bey,
Hvad gielder hand skal os dertil takke,
Lyde vort Raad, og sig strax pakke.

Eubulus.

Nu maa jeg lee alt om jeg kunde,
Bil det gaa an er det at undre,
Det var et Snid ud af en Dvinde,
Som aldrig er hørt skeed nogen sinde,
Jeg vilde og hielpe selv der til,
Om os kunde lykkes saadan Spil.

Jeg Skald.

Jeg takker eder viise Mand,
Hør og vel at I har Forstand,
Giorer vel og sætter eder lidet neder,
At hvile, vi eder gierne beder.

ACTUS 4. SCENA I.

Niding, Mavertaal.

Niding.

Skal det ey være nu paa Tide,
At vi igien hiem lader skride,

E 3

Dg

Dg see hvor Jutta holde Huus,
Ehi hun er nu en sulten Luus,
Hvad gielder de skal holde deres Munde,
Min Pige, min Dreng, de sulten Hunde.
Maverkaal.

De pleyer at være saa viis i Næse,
Nu har de andet paa at blæse.

Niding.

See Maverkaal, see hvilken Røg,
Mig tykkes her lugter noget som Løg,
Jutta min Kone den skadelig Kat,
Kand see hun har noget at stæge fat.
Maverkaal.

Her er jo Møglene store og smaa,
Til alle Døre, Laase og Skraa.

Niding.

Jeg drømte en farlig Drøm i Nat,
En Staader havde min Kone fat,
Dg jeg maatte staa ude og grinde,
Hand blev i Huuset hos min Vinde,
Nu løber min Hu trint omkring,
Naar jeg betænker den underlig Ting.

ACTUS 4. SCENA 2.

Kney, Beengiar, Cubulus, Zep Skald,
Jutta, Tocki, Niding, Maverkaal.

Kney.

Nu kommer Niding lakkende i Gaard,
Med Staader Sællen hos sit Laar.

Beengiar.

Med gloende Vand vil jeg dem skaale,
Epa hvor skal de Prækkere vrasale.

Cubulus

Eubulus.

Børn haver eders Sag i fuld god Agt,
Ehi eder ligger der paa stor Magt?
J maa dennem ey saa skamskiende,
Hvs veed hvad det vil faa for Ende.

Jutta.

Gaf dem imod og viis dem vej,
En anden Stæd med Staader Sæf,
Vil de have Almisse, lad dem faae,
Dog Niding ey i Stuen indgaae.

Jeg Skald.

Tocki tag Vaaben og Børge i Hænde,
Tocki.

Paa halv Veyen skal jeg dennem vende.
Niding.

Jeg kand nep kiende min egen Dør?
Maverkaal.

Det er ikke nu som det var før,
Ney see til Knep,
Hvor hand kand skrep,
Knep.

Hvad siger du Erløse Hore-Klep?
Hvor agter du, hvor haver du hjem,
Her Staader-Konge hvad er J grem.
Tocki.

Rom ikke for nær du Staader-Pilt,
Om du dit Blod vilt have u-spilt?
J Stave-stryger staar hen fra Døre,
Saa pleyer saadan Staader at giøre.
Niding.

Kommer du her en fremmet Giæst,
Gjør dig til Greve dit slemme Bæst?

Tocki.

Hvad kalder du mig en fremmet Gæst?
Jeg tien min Herre som jeg Land best,
Ret nu bliver du Lømmelæst.

Niding.

Hør Kney, er denne Compan gal?

Kney.

Hand tien min Herre den fromme Jap Skald,

Niding.

Hvad est du rysten ravgal?

Jap Skald, Jap Skald, hvem Pokker er den?

Tocki.

Kiender du ikke den Dannemand end,

Kney.

Hvad kal hand kiende den Staader-Konge,
Hand kiender hverken Gamle eller Unge.

Niding.

Alt kiender jeg dig Kney Haverkage,

Kney.

Jeg vil dig nu en Slufanden bage,

Nu hen ud, hen ud,
Din Skumpelstud,
Alt staa her paa Lud,
Jeg svar ved Knud,
Du maae her ud,
Din slemme Huud.

Jeg saae dig aldrig i Tusind Aar,
Her i den Dannemand Jap Skalds Gaard,
Kommer din Staader her tiere igien,

Tocki.

Vi sætter dig fast ret ved dine Been.

ACTUS

ACTUS 4. SCENA 3.

Niding, Mavertkaal.

Niding.

Ach hielp nu Gud,

Maa jeg saa ud?

Jeg gif i gaar af Byen hen,
Maa jeg ey komme i Dag igien?
Tilbage til mit Huus og Hiem,
Kand man nogen saa snart forglem?

Mavertkaal.

De syv Sovere tales der om,
At de saa lenge sov til Rom,
At de slet ingen i Verden kiende,
Saa kand Søvn Menniffen forvende.

Niding.

Hvad mon jeg skulde tænke her om,
Hvad af sliig Bildfarelse kand komme?
Jeg har ræt aldrig sovet til Rom,
Jeg kand ræt aldrig ligere see,
Jeg har jo ingen Dyen-Bee,
Det er mit Huus opbygget af Steen,
Der boer min Kone og jeg alleen,
Jep Skald, hvor Fanden kommer hand
til Bye

At der af hannem gaar saadan Rye.
Her have vi boed i femten Aar,
Gif jeg ey her af Byen i Gaar?
Gud gibe det mig ilde gaar,
Om jeg det anderledes forstaar,
Min Dreng heder Knep,
Nu tien hand Jep.

Mavertkaal.

Mon vi ey gaar bort Huus forbi?

E 5

Niding.

Niding.

Skal jeg det tro, ney Maberkaal tie.

Maberkaal.

Kandskee her boer en heder Jey,
I denne Bye, hvor nu tiener Kney,
Da er vor Kney vist loben eder fra,
Al eders Gaard, kand jeg forstaa,
I skal vel uden Tvivl finde det saa.

Niding.

Jeg skal dog ikke boe langt her fra?

Maberkaal.

Mig tykkes Niding og ligesaa,
Vi faar at leede og bespørge,
Om vi kand finde hvor vi bode føre,
Boer I ikke her?

Niding.

Det er ikke her?

Maberkaal.

Hvad tykkes I her?

Niding.

Ney, ney frem meer,

Maberkaal.

Det er vist her,

Niding.

Hvor kand det vær?

Jeg kand ikke hitte min egen Dør,
Alligevel jeg har boed her før,
Vi faar vore Ord noget bedre belegge,
Ligesom vi vil for Døren tigge,
Vi maatte end det med gode Ord saae,
Som vi med onde ey kunde naae,
Kunde jeg min Kone saa at see,

Den Knepe der af skulde lidet lee,
Jeg skulde vel saa roe hans Aare,
At hand med fart skulde komme af Gaare,
Og Beengiær den forbandet Div,
Hun skulde saa skam ret i sit Liv.

ACTUS 4. SCENA 4.

Niding, Knepe, Tocki, Mavekaal, Beengiær.

Niding.

Min gode Knepe, om du heder saa,
Maatte vi nogen Almisse saa.

Knepe.

De Staader er os manet paa,
Tocki.

Gly dem noget og lad dem gaa,
Mavekaal.

Forskaf os noget Brød og Kaal.

Tocki.

Kandskee du heder Mavekaal?

Mavekaal.

Ja men det er mit Dge-Navn,

Tocki.

Al Mavekaal gaar vide savn,

Beengiær.

Hvad Staader staar for Døren her?

J maae ey komme dette Huus for nær,

Chi der er mangen Sygdom til,

Vor Fader det ey have vil.

Niding.

Beengiær, Beengiær min gamle Vige,

Hvi skal jeg saa fra Døren vige?

Jeg heder Niding, og boer jo her,

Beengiær

Beengiaer.

Her boer ikke Niding, tro hvad jeg svær,
Før jeg vilde være Nidings Pige
Bilde jeg heller Landet vige,
Det vil jeg sige dig for Tiding,
Her boer slet ingen karrig Niding.

Niding.

Da gaar jeg bild, jeg veed ey hvort,

Beengiaer.

Føl dig for Niding og gaa bort.

Niding.

Min Kone Jutta mig vel kiender,

Beengiaer

Mig undrer at du har det Nende,
Du slemme Staader er Jutta din Biv?
Nu seer jeg her vil yppes en Riv,
Holt stille din Mund,

Du Mule Hund,

Jep Skalds Biv er hun din Qvinde?

Niding.

Ja hun er, maatte jeg see hende,
Skulde hun vist kiendes ved mig?

Beengiaer.

Du faar vist Skam det lover jeg dig.

Niding.

Ach ney Beengiaer fly mig dog ind,
At tale med din Danneqvind.

Beengiaer.

So vel, so vel, tør du det vove,
At du vilst tale med Jepes Frue?

ACTUS

ACTUS 4. SCENA 5.

Niding, Mavertkaal, Knep, Tocki, Philissa.

Mavertkaal.

Mon jeg være den jeg pleyer at være?
Jeg tvivler fast, paa min Ere.
Mine Dyne ere mig plat forvendt,
Af ingen Menniske er jeg kiendt,
Ikke haver J heller bedre Kaar,
Mig tykkes at eder ligesaa gaar.

Niding.

Jeg frygter saare paa min Sand,
Vi aad i Dag af en Nakand,
Eller af en anden slem Nat-skade,
Men vi begynder saadan Lade,
Vi fik i Aftes et sultet Maal,

Mavertkaal.

Kandsee vi aad af Skræp hans Kaal?

Niding

Jeg frygter saare hvor det er fat,
Mon jeg ikke haver en Dverge-Hat?
Om jeg nu kaster Hatten hen,
Mon Knep mig da kand kiende igien,
Min fromme Knep kand du mig kiende,

Knep.

O Fys mig i min Bagende,
Hvem har hørt saa gal en Mand,
Mon jeg kiender hver Staader i Land?

Niding.

Jeg haver skionne Klæder i Kiste,
Havde jeg dem med Konst og Liste,
Da skulde du kiende mig paa Stand,
Ja see hvad jeg er for en Mand.

Tocki

Tocki.

Lad ham gaa ind tag Nøglen med,
Selv at forsøge den Leylighed.

Philissa.

Naar en er gal, saa er der mange,
Som hielper til galner kand gange.

ACTUS 5. SCENA I.

Beengiær, Niding, Maberkaal, Jæg Skald,
Tocki, Zutta, To smaa Børn.

Beengiær.

Min fiære Niding kom nu her ind,
Forsøg hvad du hos os kand find.

Niding.

Guds Fred I got Folk hver og en,

Tocki.

Det samme ynsker vi eder igien.

Niding.

Omina Oculi Perlustrat.

Tocki.

See hvor hans Dyen løber om Huuse,
Mig tykkes hand primer hans Hoved suuser:

Maberkaal.

Jæg vilde at mig æder Lopper og Luus,
Om jeg haver seet et ligere Huus,
End det er som vi bode tilforn,

Niding.

Ach staar der ikke Domkirke Taarn?
Er det ikke Byens Raad-Huus,
Hvad skal mit Hoved være fuld af Suus?
Det sidste jeg Zutta med Dyen saae,
Da var hun min, hvor nu kand gaae.

Jæg

Jep Skald.

Kone lille hvor fandt I dette ynde? —

Jutta.

Ja det var af en anden Lynde.

Hvad har jeg været en Staaders Hustru?

Hvor kommer sliq Tanker i eders Hu?

Her er min Mand den Hjertens Gruus,

Her er vore Børn udi vort Huus.

Niding.

I hvis det er, jeg haver dem gjort,

Tilforne har jeg ey andet spurrt.

Jutta.

Saa spørg du selv Børnene til,

Om de dig for Fader kiende vil.

Niding.

Er jeg ikke eders Fader lille?

Børnene.

Ach ney, ney Staader, tie stille,

Her sidder vor kiære Fader glad,

Hand giver os Mad i Gryde og Sad.

Niding.

Nu veed jeg ikke hvad jeg skal svare.

Jeg frygter jeg er bleven en Daare.

Staar her ikke min Kiste og Striin?

Med mine Klæder og Guld saa fin.

Jep Skald.

Du haver i Haanden Nøgle rætte,

Niding.

Holt nu vil jeg stille vor Trætte.

Jep Skald.

Ney Nidings Konst slaar hannem feyl,

Hand saar at give meere Vand i Seyl.

Niding.

Niding.

Jeg er slet gal.

Zocki.

Saa siger Jep Skald.

Niding.

Mon ikke mit Guld være staaen mig fra?
Haver ikke Jeppe mine Klæder paa?
Er det ikke Nidings Guldklæder?
Mine Stoe, mine Buxer og alle Klæder?

Eubulus.

Jeg frygter J seer ikke nøyen til,

Niding.

Eubulus, mon J mig kiende vil?

Eubulus.

Her boer ikke Staader maa J vel troe,
Her er en riig Mands Huus og Boe,
Det eene er ofte det andet lig,
J far vist vild, saa tykkes mig,
Et Huus, en Dvinde, en Dreng, en Pige,
Et Skrin, en Kiste, det vil jeg sige,
En Klæde af Guld, Buxer og Klæder,
Det eene som det andet heder.

Niding.

Da har jeg drømt det som en Daare,
J maa mig kalde en galen Laabe,
Drømte jeg at disse Huuse var mine,
Dg Jutta var min Hustru fine,
Alt Knep var min Tieneste-Dreng,
Philiffa pleyede at reede min Seng,
Dg Beengier var min Kones Terne,
Det drømte jeg nødig og ikke giærne,
O Gud bevar hver ærlig Mand,
Fra slige Drømme, da sagde hånd,

Gud

Gud maa best vide hvor det er fat,
Jeg beder laaner mig dog Huus i Nat.

Jep Skald.

So Huus vil jeg dig ikke stonne,
Maverkaal.

Det skal Gud eder igien belønne.

ACTUS 5. SCENA 2.

Jutta, Jep Skald, Beengiar, Niding,
Maverkaal.

Jutta.

Hør Beengiar giv den Staader Mad,
Giv Oll i Kande, og Kaal i Fad.

Jep Skald.

O giv de Staader nok at tære,
Boengiar.

Saa gierne maa jeg lade det være,
Kandskee naar de faa Brød i Hænde,
Alt æde deraf har de ey Nænde.

Jutta.

En Staader døde her for en Dag,
Hans Kappe ligger her til mag,
Den vil jeg Niding ffænke.

Niding.

Hærrer skal eder igien betænke.

Jutta.

Den kand I bruge naar I trænger,
Thi den I har duer ey længer,
Her er og en anden Staader-Kappe,
Den maa du Maverkaal og hensnappe.

Maverkaal.

Gud være eders Løn i Himmerige,
Hvor tage vi saadan en Qvindes lige?

D

Jep

Jeg Skald.

Stenk flux i Staaen, bær dem ind,
Saa faar de et lættre Hu og Sind.
Beengier.

Hør Niding, drif nu mens du gid,
Det skal ey koste dig en Hvid,
Nu drikker Niding sin Moders Skaal,
Det samme gjør og Mavertkaal.

ACTUS 5. SCENA 3.

Niding, Mavertkaal.

Niding.

Nu lættes baade Hierte og Sind,
Da Gud vær med den Danneqvind,
Jeg aad ey saa vel i femt'n Aar,
Eller veed at jeg saa lystig var,
Jeg haabes alt at finde min Kone,
Stulde jeg end leede her fra til Staaene,
Ehi vil vi vandre By fra By,
Høre og spørge om Niding ny,
Ja leede det heele Land omkring.

Mavertkaal.

Allt faar J først lyse til Lands Ting;
Om ingen veed eders Gaard og Grund,
Eders Kone og Børn nogenlund,
Saa faar J nogen Kundskab paa stand.

Niding.

O du raader som en forstandig Mand,
Hvad troer du Mavertkaal jeg tænker?

Mavertkaal.

Kandskee listige Næve-Rænker.

Niding.

Jeg drømte en selsom Drøm i Nat,
At en Staaeder havde min Kone sat,

Giv det ikke end saa monne gaa,
At sligt Jep Skalds Kone gielder paa.
See hvor hendes Dyne paa mig løbe,
Det var nok hun skulde mig tiøbe.
Ach var det saa, at det kunde see,
Da vilde jeg skogre og hiertelig see:
Ney mig skal neppe times den Vre,
Ikke vilde jeg det end heller begiære?
At sove hos Jep Skalds Qvinde,
Jeg haabes jeg maa min egen finde.

ACTUS 5. SCENA 4.
Jutta, Niding, Jep Skald,
Eubulus.

Jutta.

Lad see I kunde Niding bløde,
Seer eder til gode, varer om Føde.

Niding.

O fiære Jutta jeg gjør ogsaa,
Chi mig ligger selv mest Magt derpaa,
Min fromme Jeppe, maatte jeg bekiende
Hvad Ulykke mig er kommen til hende,
I skulde forundre eder der paa,
Jep Skald.

O Niding da lad mig det forstaa.

Niding.

Jeg er, jeg var en bondriig Mand,
Brugte min Handel til Land og Vand,
Gud gav mig en deylig Qvinde,
Som eders Jutta her er inde,
To smukke Børn, Piger og Dreng,
Tiente mig vel og meget længe
Omsider fik jeg saadan Art,
Jeg blev en sulten Niding Knart,

Jeg

Jeg maatte ikke lide, en Kat vilde æde,
Jeg bandet naar de Bordet vilde brede,
Mit Folk havde jeg nær sveltet ihjel,
Min Kone og Børn gjorde jeg U-fiel,
Mit Guld lagde jeg paa Kiste-Bund,
Og gif saa hen fra Gaard og Grund,
Med Sæk og Staf udi min Haand,
Alt jeg vilde betle i andre Land,
Nu haver jeg ledt baade her og der,
Jeg veed ret aldrig hvor jeg er,
Det mon mig mest mit Hierte gremme,
Min fattig Kone sidder der hjemme,
Og haver hverken Oll eller Brød,
Jeg frygter hun er sulten alt død,
Thi jeg tog alle Nøgler i Haand,
Og slog i Laas alle Dørre paa stand,
Ach Væ og Ach mig fattige Mand,
Hun var saa deylig en Lillie-Band.

Jutta.

Hvem troer at alt det er sandt?
Monne ikke skulle findes Løgn iblant?

Niding.

Give leg faar ret en U-lykke,
Om jeg lyver et eeneste Stykke.

Eubulus.

Det er af Gud visselig en Straf
Over eder for Gult og Karrigskab,
Thi som jeg hør i selv bekiender,
Har J været all for ond og stemmer,
Sulten, maver, karrig og nidst,
Gad aldrig seet Folk til Bord eller Duff,
Eders Karrigskab har eder paaført,
Alt eders Onde jeg end har hørt,

Eders

Eders Sands, Sind med all Fornuft,
Derfor er eder saa forrykt,
Ja I maa frit selver bektende,
Sligt er Aarsag til eders Elende.

Niding.

Erver I jeg skal hitte hiem igien?

Jutta.

Jo saa men, dog ikke end.

Jeg Skald.

Naar I faar leedt og kand ey finde,
Da har I mist en Danne-Dvinde.

ACTUS 5. SCENA 5

Niding.

Nu vil jeg reyse og lakke her fra,
Og lade alting derpaa bestaa,
Jeg takker eder Husbond i Huus,
Mig gav got Oll i Kande og Kruus.

Jeg takker eder Jutta fiere.

Som mig har gjort stor Hæder og Ære,
Kand jeg hitte mit Huus og Hiem,
Jeg skal eders Gode ey forglem.

Gud gibe eder Glæde og Lykke tilsammen,
Alt leve til Hobe med Fryd og Gammen.

Gode Nat, gode Nat alle sammen,
Ønsker jeg eder, Amen, Amen.

EPILOGUS.

Taler saaledes til Almuen efter
Comedien.

Værer velkommen allesammen,
Gattig Nige med hinanden,

Unge

Unge, Gamle, Store og Smaa,
 Denne vor Leeg har seet oppaa,
 I har nu kortelig seet og hørt,
 Hvad i Comedien er freinført,
 Nemlig en nidsk og sulten Hund,
 Alltid karrig og aldrig rund,
 Hvorledes hand af Karrigskab
 Sit Huus forlod og overgav,
 Drog bort af By ja lang Veyss hen,
 Lod Hustru, Børn sidde igien,
 Som lide Hunger, Sult og Nød,
 Tog med sig til Dll og Brød
 Alle Røgler store og smaa,
 Paa det ingen skulde noget faa,
 Men hvor det gif den sulten Hund
 Det har I hørt til Bond og Grund,
 Hand blev derover til en Nar,
 Marsag til slikt hans Karrigskab var.
 Thi har I her udaf at lære,
 Hvorledes I eder skal adbare,
 Bogter eder for Gierighed,
 Som er en Last baade slem og leed,
 Fordi hvor den faar overhaand
 Der viger bort flux all Forstand,
 Ja i Gemyt, i Bid og Sind,
 Bliwer en gierig gal og blind,
 At hand ey andet tænker,
 End Nat og Dag paa Røve-Renker,
 At samle Gods og Penge til Haabe,
 Betænker ey den arme Taabe,
 Hand endelig en gang maa her fra,
 Hans Righed bliver her endda,
 Saar ey med sig den gierig Gube

Uden nogle faae arme Klude.
Saa og til med fire Kiste-Siele,
Hans fattige Krop sig i Land hale,
Dermed maa hand af Doren ud,
Fra sin Mamon den arme Gud,
Fra Gods, fra Eye, fra Rigdom,
Nogen og blot som hand her kom.
O! Menniske derfor betragt,
Din Salighed hav den i agt,
Brug din Rigdom og Verdensens Gods,
Den korte Tid du est der hos,
Saa du et Verligt Navn Land have,
Naar du af Gaard bæres til Grave,
Der hos en god Sambittighed,
Af Verden til din sidste Afsteed,
Lad Mamon ey blive din Herre,
Som dog manges sted skeer (dis verre)
Det manges elsker Mamon saa,
At de ey andet tænke paa,
End Gods og Rigdom sammenskrabe,
Per fas & nefas søge Både,
Og naar sliig tænke mindst der paa,
Skeer det tit de er længst der fra.
Ed og drik til Vas og Maade,
Andet min Søn vil jeg ey raade,
Brug Verden saa men du est her,
At Gud og Mennisten har dig kier,
Giv Mad og Dll paa Bord og Disk,
Mod Folk og Tiend vær ey for nidsk,
Vær ey en sulten karrig Hund,
Og ey heller for meget rund,
Men holt i alting Skik og Maade,
Saa vel at gibe som holde til raade.

Thi hvor mand er for meget rund,
 Gaar Gods og Penge snart i Grund.
 Lær derfor at giemme og gibe,
 Dog med Forstand i rette Tide,
 Kundhed er værd Lov og Ros,
 Naar Sparsomhed er der hos,
 Formeget rund som en vil spare,
 Den agter Folk kun for en Daare,
 Og hvor som Sparsomhed er henne,
 Og Kundhed er i Huus allene,
 Da kand det en vare længe,
 Før mand er nød til hver at trænge.
 Hermed endes vor Leeg og Tale,
 Eder vi alle Gud befale,
 Tager til takke er vor Begier,
 Med hvis som nu ageret er,
 Skarrige, sultne, nidiske Mænd
 Som Gud Hustru og Børn har send,
 Lærer deraf at blive fromme,
 Som hid til har været strenge og grumme,
 Slaget i Laas baade Dll og Brød,
 At Hustru og Børn har tit lidt Nød,
 See hvor Niding blev betalt,
 For sin Surfittighed af Jey Skald,
 Vel den der sig vil lære lade,
 Og vorde viis af andens Skade.

E N D E.

Gen Fort Aften

Discours

Imellem

Sire Brodre

- I. Faustinus er Berten i Huuset,
- II. Findanus er Matros,
- III. Leander er een Bogmands
Kudsk,
- IV. Simplicius er Soldat.

Til dennem kommer

- V. Eusebius een Discipel.

Forrestilt i en Somoedie:

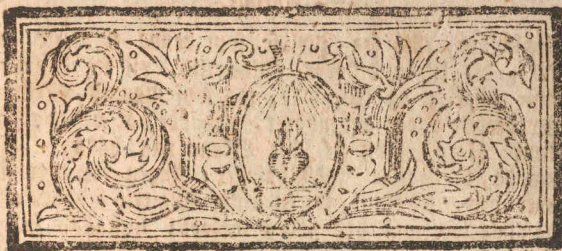
For alle Abergro og Fabelfulde Meenesker

af

A. P. F.

Kiøbenhavn, trykt hos Johan Christoph Groth.
og sælges for 4. Sk.

Fortale

Til Læseren!

Sar jeg læser Sal. Doct. Luthers Fortale i hans liden Catechismo, da siger han, du skal meest drive paa de Bud, som du seer de Folk, som ere hos dig, meest Synde imod, og er det ikke at ansee for en ringe Ting, at mange eenfoldige Mennister, endnu i vore Tider, bliver befunden saa taabelige, at de vil troe, at et Menniste, kand om Dagen være et Menniste, og om Natten gaae paa Fire, udi een Ulys Lignelse. At de hos hvilke jeg, som een fattig Levite, opholdes, ere udi denne Sag meere skyldige, end andre, kand jeg ikke beskylde dem for, men frydter snarere, at samme Overtroe er udfroet over den største Deel af Verden: Til hvilken Overtroe at nedbryde, jeg disse eenfoldige Samtaler haver sammenskrevet, endskiont de ikke ere saa tilfrak.

Fortale.

strækkelige, eller saa gjærlige, som denne Materie, at forhandle, kunde behøves, imidlertid, vil jeg dog med disse Tilfælder, og Gienivar, saa som manges Meening, derved bliver aabenbaret, forhæbe, at de dog skal kunde giøre Satan eet lidet Skaar paa hans, i saa maade, loagnagtige Indbildninger; Ingen forarger sig over den slette Stil, thi til denne Materie behøves alle de dialecter, som her findes indført; imitando enim corriguntur mores. Hvorfor jeg haver giort mig saa dristig, at jeg med dette eeneste lidet Vund, hvilket jeg ikke vil nedgrave, vil prøve Berelbøden, om det i sin Tid kunde komme, med Noe Due, igien med nogen Rente, jeg meener, denne om talte daarlige Meening, dens Overtydelse og Bisald at være uden Sandhed.

Skrevet paa

A Prilis Første Dag.

1744.

Fin-

Findanus.

Sod Dag, flere Broder, du skal have mangel Tak for i Aftes.

Faustinus.

Du skal selv have tak, at du gjorde mig den Ære, at sidde hos mig een Times Tiid, monne vi ikke kunde blive samlede, saa mange, som vi vare i Aftes.

Findanus.

Jeg meener ja, jeg seer at Leander er ikke firs hiem endnu: (imidlertid kommer Leander ind ad Døren) see der, der har vi ham, see, velkommen, tak for i Gaar, kom nærmere, sid neder, er du snart hiemsfærdig.

Leander.

Nej, jeg skal vente til i Morgen Kloffen 3te, saa skal jeg have Bag-Fragt, har du ikke seet Simplicius i Dag, Jeg har lovet at hielpe lidt paa ham paa Benen, jeg ved nok, han har i Sinde, at ville ind i Byen med.

Findanus.

Da faaer du lade ham det vide, at han kand være færdig, og heller gaae noget lidet foran.

Leander.

Nej, det er Synd, han er een god ærlig gammel Soldat, han skal age med mig, lige af Logementet til Byen.

Faustinus.

Lader os hende Simplicius han kunde saa brav fortælle Eventyrer, og adskillige Passager i hin Aften, han har dog reyst igiennem mange Steder, og logeret i adskillige Huuse, han har dog seet mange Ting, som vi veed intet af.

Findanus.

Ja, for mig nok, men, naar han begynder at snakke om alle de Trefninger, han har været udi, hvor mange Penae han har haft, og hvad et Pund Brød har under Tiden kost, og saadant meere, som jeg veed nok, hans Discours vil blive (navita de ventis &c.) saa maa skee jeg vil troe noget, og maa skee, slet intet, af alt det han siger.

Faustinus.

Det skal du ikke sige, jeg ser ham an, for en brav gammel Karl, som har døyet allehaand de baade Ont og Got.

Leander.

Ja, at det meeste er jo sandt, som han den Tid

Siid fortalte, tør jeg nok sige, thi, i all den
Siid jeg har kiendt ham, har jeg ikke funden
ham i Løgn, det er dog ogsaa noget.

Faustinus.

O lader os skikke Bud efter Simplificius, saa
er han tilstæde, naar I vil kiøre hjem i Mor-
gen, han er dog saa morsom hvor han er een-
inde.

Leander.

Nil du da hente ham, da maa du nok, jeg
skal (som jeg har lovet ham) age ham til Byen,
(hør Findane førend du gaaer) vil han ikke
gaae med dig, saa siig, at han gjør sig sær-
dig, (om han vil med) til dend besagde Tid.

Findanus gaaer efter Simplificius og møder ham
paa Byen.

Symplicius.

Wer dar?

Findanus.

Gute Freundt:

Simplificius.

See, god Aften Broder, hvor vil du hen.

Findanus.

Jeg skulle gaae hen til dig, og lade dig vide,
at Bognmanden kiører bort i Morgen tilig, og,
dersom du vil passe paa Tiden, saa fand du
age med ham, han faaer lidet eller intet til
Bag-Fragt.

Simplicius.

Da var det vel, nu havde jeg i Sindet, at gaae hen til ham, for at høre hvad han vil have for sin Umage.

Findanus.

Ja, dersom du vil lode mig, da fandt du gierne faae een liden Snur paa Panden i Aften, de har alle spurdt om dig, baade Berten og Leander, og der er een anden Fremmed Karl, enten han har hiemme her i Byen, eller ey, ved jeg ikke, dersom du vil som jeg, skal du sandelig høre Plaisir i Aften.

Simplicius.

Ja Broder, hvad jeg fandt tiene dig udi, vil jeg gierne gjøre, allene maade du sige mig noget af din Meening, paa hvad maade du mener, at vi fandt fordrive Tiden.

Findanus.

Jo det skal jeg sige dig: naar vi nu kommer ind, saa vil vi beage puste og hvæse, ligesom vi havde haft et stort Arbejde her uden for, saa vil gierne Berten spørge os ad, hvi vi kommer saa Støtrende, og vil vi svare ham, at vi var efter een Bar-ills, saa skal du see, hvor Manden vil søge efter sin Høe-Tyde, og vil spørge hvor vi saae ham, da vil vi sige, at han løb eller humpede ligesom her ad Logementet til, allene han sprang over Gierdet.

Simplicius.

Meen du, at det fandt gaae an.

Fin-

Findanus.

Ja det fand, Manden, han er halv beffiansker, og Rouen reder nær til Parsel, du skal see, dersom Manden glemmer at skienke os, saa lister nok Qvinden sig til, og giver os endten et Kruus Oll, eller et Glas Brændeviin, vi fand begynde med.

Simplicius.

Da gad jeg nok seet, hvordan dette Kunde staae af.

Findanus.

O vi vil trykke dem lige saa fulde med Vogn, og Snak, som vi best fand, det er Tiids nok i Morgen (om nogen spørger os ad) at sige dem den rette Sandhed.

(Imidlertid kommer de begge ind i Stuen, Hvæser og Blæser, som de havde forrettet Manddøms Stykke.)

Leander.

Nu fand jeg høre, at de kommer begge To, Moder giv os en Kande Oll.

Findanus.

Hadde jeg ikkun haft en god Prøgl med mig, jeg skulde slaget Lænderne over paa ham, i hvor galt han lumpede, saa kom han dog flux afsted, i hvad, og hvem det var, men jeg veed ikke, hvordan han kunde komme saa gesvindt over Gierdet.

Simplicius.

Monne han kunde have bidt mig, i fald jeg havde faaet fat paa ham, mig tykte, at hand snurrede ligesaa høyt, og slent, som een af Hundene, der var efter ham.

Faustinus.

Hvad er det, I to gode Benner har at hvi-
 ske om, saae I noget paa Beyen; jeg kunde
 nok høre noget af eders Snak, men ikke alt,
 mig siunt: s, at een af eder nevnte en Bar:Ulv,
 saae I, eller hørte noget til ham; dersom jeg
 vidste, at han gif efter vor Moder, da skulle jeg
 sandelig passe ham op een Usten, saa han skulle
 ligge een Maaned der efter, saa gav det sig nok
 hvem det var, og løber omkring og Ryes Folk;
 Ja, kunde jeg vide at han vilde søge vore Bag-
 Dørre, jeg skulle jage en Høe-Tyv i ham, end-
 ten han saa levede eller ey, (saa Arrig er jeg
 paa det Tøy.) Mand kand neppe sove for Huns-
 de-Bulder, de maa have noget at Gise af.

Simplicius.

Ja, tilsted ikke eders Kone, at gaaseene ud,
 om Ustenen, det kand være farligt nok, hvor
 snart kunde ikke saadant et Bæst saae sat paa
 hende og rive hende ihjel.

Findanus.

Jo, dersom hun vil tage en Grieb i sin
 Haand, laa: fra sig med, saa kand hun uden
 Fare gaae hvor hun vil:

Leander.

Da var det sandelig et vart Gever, og ma-
 gelig for en Qviude at slæbe omkring med sig,
 hvortudi skulle vel den være bedre, end et Koste-
 Skaf eller Mangel-Holt, jeg kand ikke vide,
 hvor

hvor ud i en Grieb skulle være Kraftigere end det andet Gevær.

Findanus.

Det bestaar herudi, at een Barulv lader sig ikke saa lett jage bort, af det Gevær, som ikkun haver tvende ender, som ved et andet, der bestaar af flere; thi en Grieb har fire og tiue ender, og han u-muelig kand tælle alle enderne, for hver Nap han faaer.

Leander.

Ja Snak, i skal ey lade eder saadant indbilde, der var aldrig Barulve til, ikke heller bliver, det maa have været en Hund, eller et andet Kræ, som Hundene har forfuldt.

Faustinus.

Jo, jeg veed nok, at der er Bar-Ulve til, her gaaer en Klippert her i Byen, han seer ilde nok ud, til at være en Bar-Ulv.

Leander.

Saa er det vel et vist Tegn, at alle de, som ere Bar-Ulve (som J nu siger) seer ilde ud.

Faustinus.

Jeg siger ikke, at alle de, som seer ilde ud, ere Bar-Ulve, men at de, som ere saadanne Ulve maa nødvendig gaae halv Syge, og see ilde ud af det meget Onde, de maa saa ofte udstaae, naar de bliver forfuldte af Hunde, ja faaer mangen Gandens Nap, baade af Høe, Tyve og Mæng Stager, Drygle, Raarder, og hvad som helst nærmest ved Haanden kand være, til at væge sig med.

Simpli-

Simplicius.

Hør Leander; Broder, jo vist er der Bar-
Uls
be til, jeg fandt fortælle dig noget som er passer
ret et Ered (jeg gider just ikke nevnt) jeg kom
engang af Bagten, og skulle hente noget i mit
Logemente, da stod der et Creatur under min
Vertes Vindue, graa agtig af couleur, blisset
i Hovedet, og ligesom Hæltede paa det eene bag-
Been, det samme Bæst gnav, og grov under
Fod-Stykket, men da jeg kom nermere til det
samme Bæst, kunde han end løbe fra mig, i hvor
ilde han lumpede, den maatte vist nok havde væ-
ret en Bar-Uls.

Leandor.

O Gladder.

Faustinus.

Nej, saa men, det har ikke nødigt at være bar
Gladder, jeg fandt mindes, at min Sal: Far
Fader fortalte om en Bar-Uls, at han havde
sin gang et Sted, Moxen hver anden Aften, ef-
ter en Svanger Qvinde, paa det sidste blev han
oppasset, efter at han havde Arbejdet sig igien-
nem et Kende-Steens Hul, og havde faaet Ho-
vedet iglennem, løb een til og hug ham Hove-
det fra, da de skulle see til, da var Kroppen som
paa en Hund, og Hovedet var et Menneskes Ho-
ved, meen du? at der er ikke saadant Fos til endnu.

Leander.

Nej, det var aldrig, sølgelig er der ikke heller.

Simplicius.

Det skal du ikke sige, du har jo Kiende min
gam-

gamle Fader, han var og Soldat, han havde
 tjent ved Compagniet i Elleve og Tyve Aar, han
 fortalde engang imedens jeg var mindre, at han
 maatte frelse sin Cammerates Kone engang de
 laae til Felt, det er ikke enda saa meget lunge si-
 den, og her udi maae du nok Troe mig om du vil.

Leander.

Nej jeg troer ikke noget af alt dette, uden
 du viiser mig een; tdi fand jeg ikke faae det Eog
 rigtig at see, da vil jeg ikke Troe dig.

Simplicius.

Da fand du giøre, hvad du vil, min kiære
 gode Leander, du vil altid have Bunder, jeg
 kunde endnu sige meere (om jeg gad) jeg fand
 sige dig, hvor af det kommer, at Bar - Ulve
 fand blive til, og det, som jeg nu vil sige, skal
 ikke være Løgn, nu veed jeg, du kiender vor Skyt-
 te hans Fader, han var efter 3 Qvindes Pers-
 soner; disse Tre Qvinder havde fundet et nyelig
 Dødsodt Føll, hvis Ham eller Hinde de haf-
 de med Pinde opspilet, og de alle Tre een efter
 anden, Krob der igiennem, dette kom denne Er-
 lige Mand og saae, men Manden var ikke bang
 ge, han gav dygtig paa disse Skamløse Skioger,
 endstiont de vare Nøgne, og Pidskede dem, til
 at Kroye baglens tilbage igien igiennem denne
 Høffe-Ham, og over det samme havde de inter
 Got af all deres Umage. Jeg veed nok, hvor-
 fore de gjør det: De gjør saadan Ondskab, i
 den Mening, at de dis lettere skal kunde Føde,
 men

men den Skiebne følger med Fosteret, at dersom der lever til sine Fyrgetyve Aar, da bliver en Han til en Bar-Usb, og en Hun til en Mare.

Leander.

Den Skytte gjorde som en Verlig Mand, monne de samme Taster ikke fik noget mere for saadan deres Skammelige Ondskab.

Faustinus.

Den Historie har jeg ogsaa hørt for Sandhed, jo, de fik Ulykke nok, de blev baade Pidsket til Ragen, og Brændt paa Ryggen, og strax bortført paa en Holm langt borte, der maatte de gaae i deres Livs Tid, og hver Tiortende Dag blev de Pidsket paa samme Holm i de første 4re Aar, er mig fortaldt.

Leander.

Ja, j Kænd fortelle ligesaa meget om det Tøj, som j vil, saa lader jeg mig det ikke indbilde, om j vare nu saa mange til, som j nu ere, men jeg Troer snarere at vor gamle Forsædre, med saadan sammenbragte Snaak, har villet, endten løfke eller true sine Børn og Tiunde, til at blive Hiemme om Aftenen, da de (Kænd jeg vel vide) saa vel i de Dage, som i disse, har haft Lyst til Compagnier og Selskaber: Thi, dersom en deel af Ungdommen maatte raade sig selv gjorde mange at dem sig selv til Bar-Usbe stemme nok.

Findanus.

Hvorledes Kænd vel nogen giøre sig saaledes
om

om, uden han kunde noget med Trolddom, Mey,
jeg mener at Moderen har Skyld der udi, som før
er sagt.

Leander.

Jeg synes, at en deel Omstaber sig heel ilde,
og gjør sig selv til Nat-Ravne, Nat-Ulve eller
Bar-Ulve grumme nok undertiden, naar de
mangen gang sidder ud paa Matten, og søler baa-
de i Oll og Tobak, ja, førend de skal gaae hjem,
er endeel saa fortunlede, at de endten skal rives
engang med hvem som først færdig er, eller og
de ere færdige at rive sig selv; Og de, som ikke
ere nu i denne Post saa grove, de ere grebne i
en anden, Arrige Ulve nok i det de, naar hjem-
tid skal være, endten har sat en Qvinde Stev-
ne paa et vist Sted, eller og (om hun ikke mø-
der paa anlovede Sted og Tiid) brekker Døre
af sine Hængsler, eller prøver andre Konster,
indtil han kand finde sin Forelskte, og kand det
imidlertid tildrage sig, at saadan en Qvinde
kand blive saa ilde tilredt, at hun paa en 40.
Ugers Tiid hovner op, og Bylden er ikke paa
nogen maade her forinden at fordrive. Saa-
danne Bar-Ulve, vil jeg tilstaae dig, at vi har
alt for mange af, men de andre som du her
Gladrer om, veed jeg intet af at sige.

Findanus.

Jeg havde tænkt, at du skulle have fortæller
noget andet, naar jeg seer mig om, da er det li-
gesom du ville Suker paa, at Præke for os.

Fau-

Faustinus.

O lad ham have sin Klogske for sig selv, vil den Kloge Narr sige, at der er ingen Bar-Allve til, da vi veed saa mange Historier, skulle jeg ikke Troe mine Forældre; de havde gaudste ikke nodig at Lyve for mig.

Simplicius.

Endten han nu vil lade sig sige, eller ey, saa var det vist nok en Bar-Allve vi saae, mig tykte han var Blisset i Hovedet, og Graa agtig paa Ryggen, dersom nogle flere ville gaae med, da skulle vi passe ham op, vil du gaae med Leander.

Leander.

Nej, jeg vil ikke.

Faustinus.

Dersom et par af eder vil passe ham op, og i fandt treffe ham, da skal jeg Spendere en heel Kande Oll, og en Negel Brændeviiu for jer Umage, men, dersom i faaer fat paa ham, saa maae i tage eder i Agt, at i ikke slaaer ham for meget, men holder ikkun brav fast paa ham, indtil hans Tiid er omme, at han skal omdannes is gien, saa skal i saae at høre; hvor høylig hand vil Takke eder for eders store Umage.

Leander.

Det er en god Snak den, nu skulle han vel Takke nogen for de havde jaget ham fordervet, det er heller ikke sandt.

Fau

Faustinus.

Det er svært, fandt jeg ikke forstaae; naar han bliver af nogen aabenbaret, saa bliver han aldrig meere Bar-Usb.

Findanus.

Det maa dog intet hiespe, han skal nok lade sig sige ret nu.

Leander.

Du gjør dig vel ikke Bred.

Findanus.

Nes, vist ikke, men fandt du ikke huffe, da vi vare smaa Drengene tilsammen, at baade jeg og du, og een til, og ligesaa mange Piger til engang havde lagt sammen og kjoibt en Kande Gaare-Melk, og der brod Kringler udi, og den ene blev en Bar-Usb imedens vi spisede, han sagde jo forud, nu ver jeg, nu ver jeg, og baade jeg og du, ja smaa Pigerne i sær gav slugten, da vi neppe havde Smagt af Mæden, fandt ssee det skal og være Logn.

Leander.

Ja, havde jeg været saa stoer, eller stærk, som jeg nu er, han skulde slet intet have Narret mig fra min gode Gaare-Melk, thi hand gjorde det af bar Skielm-Stykker, at han kunde saa, Krukken allene at raade for, thi hvad gielder, om vi havde taget Moed til os begge To, og holdt sammen, vi havde nok faaet vor Deel af Gaare-Melken.

Faustinus.

Saa blev han da en Bar-Usb, og det om Hoy-Lys-Dag.

B

Lean

Leander.

Men vist blev han ikke, det jeg saae.

Findanus.

Ja, det maa du sige med Sandhed, thi vi vente ham Ryggen allesammen.

Leander.

Det er saa vidt sandt nok, men havde vi ikke været Børn tilsammen, da havde vi ikke saa snart løbet fra vor Saare-Melks-Krukke, vi havde vel vist ham noget andet, nu kand de prøve det samme, om du har Lyst, saa vil vi see hvordan det vil gaae af.

Simplicius.

Lader os holde op fra denne Discours, vi kand dog ingen Bugt saae med ham, baade forteller han selv at de oer, og han vil ikke troe at de er. Der som vi nu i det samme vil Tale om Mareridelse, saa bliver det ligesaa nær med det, troer han ikke det ene, saa troer han ikke heller det andet.

Findanus.

Nu Giser Hundene igien, nu maa han være der, det synes ligesom, at Hundene rusker ham op til Bæggen, lader os stræbe, at vi kand saae fat paa ham, dersom vi kand fange ham, da skal han ligge hos Leander i Nat.

Leander.

Ja nok, alle de Bar-Usve j kand fange, endren Levende eller Døde, dem tør jeg gierne være allene i Stuen hos, men jeg frygter snarere, at en af eder, eller og begge bliver i det samme eu Bar-Usvo, eller Usve-Narr maa jeg rettere sige.

Fin

Findanus,

Tør du da gaar med;

Leander.

Ja jeg tør?

Simplicius.

Saa skal du og gaae foran ud til ham.

Faustinus.

Ja, det er lige meget, endten han gaaer for eller bag, naar han ikkun gaaer med, saa er det nok, det kand vel hende sig, at han kand saae ham at see betids nok.

Leander.

Hr. Bert, i Taler, ligesom i ville forstrefke mig, jeg skal efter Løste gaae med Dem.

Faustinus.

Ja, gaa kun med, det kand vel ikke gaae haardere af for eder, end for nogen af de andre.

Findanus.

Saa Snak ikke saa længe, lader os liste os ud paa ham, om der skal blive noget af, hvem vil være den Første.

Simplicius.

Om ikke andre vil, da tør jeg, men fare med Døren det sempeligste som i kand.

(Imidlertid gaaer de ud i Gaarden alle Tre.)

Leander.

Men hvad leder vi efter, nu har i gjort mig Møren tillige saa god en Narr, som i selv ere, det er jo ikke noget.

Simplicius.

Jo, vist nok er han der, kand du ikke høre, hør han Snerrer, ja værre end Hundene.

B 2

Fin

Findanus.

Jeg troer, at du er bange, lader os ikkun gaae dristig til, saa bliver Hundene des Dristigere, kand ikke een af os hidse dem, saa holder de best paa ham, kom nu Leander, saa skal du faae ham at see grandt nok hoordan han er.

(Imidlertid løber det til, at ville Fange Var. Ulven som de meente, mens naar de saae til, da var det en Grevling.

Leander.

Ey, saadanne Dyr har jeg nok seet før, du, der har Høe. Tyven, kom gesvindt, og sæt ham igiennem med den, imidlertid vil jeg faae en Sten, som jeg skal Knuse hans Pande med.

Findanus.

Det tør jeg ikke giøre, det er dog Synd, at Dræbe ham, det er jo et Menneske.

Leander.

O! Gladder, den Synd vil jeg tage paa mig, jeg kiender nok saadanne Ulve, kand vi fange ham, vinder vi en 5 à 6 Potter Sedt.

(Imidlertid faaer de Dræbt Grevlingen, og bær ham ind i Stuen, og ingen kiender Bæstet uden Leander og Verten.

Leander.

Hr. Bert, vil i Kiøbe med os, saa skal I faae godt Kiøb, har i seet ham før.

Faustlinus.

Har jeg ikke seet denne før, da har jeg seet en anden af samme Art, hvad vil i have for ham, jeg kiender ham grandt nok, det er jo en Grevling.

Vi vil ikke begjære, j Kænd give hvad j selv
tykkes.

Leander.

Det er lige meget, endten vi faaer noget for ham
eller ey, jeg for min Part vil ikke have en Hvid,
nu tør Hr: Bert intet frygte for sin Kone meere,
nu skulle jeg troe, at den Angst er bleven ham bes-
tagen, nu Kænd enhver see, hvor ild: disse eller an-
dre uskylidige Creature bliver om neunte, en Gre-
ving kalder de en Ulv, nu Kænd enhver see, at der er
stor Forskiel imellem en Ulv og en Greving: Men
tager eder i agt, at Kroppen bliver ikke til et Men-
niske, inden i Morgen.

Faustinus.

Nej, saa bange er jeg dog ikke, eders Umage
vil jeg betale, endten i Bahre eller Penge, nu vil
jeg strap tage Skindet af ham, saa skal vi alle faae
at see hvor feed han er.

Simplicius.

Jeg havde heller seet, at den Græving havde
været slet børte, nu bliver Leander saa hofmodig, at
vi neppe faaer et Ord indført hos ham.

Leander.

Derfor ikke, men saa meget Kænd der være der-
udi, havde jeg ikke gaaet med eder, da havde I vel
bundet mig een slem stor Løgn paa Ermet.

Simplicius.

Saa mener du nu, at, fordi vi denne gang tog
feyl, der er hverken Barulve er Marer til.

Leander.

Jeg referer mig til mit forrige, og den Mening
holder jeg fast ved, hvad sig Barulve angaar, men
hvad sig Mareridelse belanger, da har je nok læst

noget derom engang i en gammel Bog, og der stod
ikke i den at læse, som J vil her bilde mig ind.

Findanus.

Jo vist nok er der Marer til, lige saa vel som
Barulve.

Leander.

O J Uve Marer, det ene er ikke, det andet var
aldrig, det maa være Blodet, som staar op i Ho-
vedet eller noget saadant, som gjør sig Tunghed,
mand bliver ligesom belæstet med.

Faustinus.

Fader ham intet saa Bugt med eder i denne Post,
saa gaaer eder een stor Spot over, det var paa det
nærmeste, at han havde faaet en Barulv at see, men
det bliver vanskelige for eder, at vise ham en Mare.

Simplicius.

Jeg holder for, at, om jeg denne gang tog fens,
jeg nok en anden gang skal kunde overbevise ham,
at han skal saa snart blive en Uve Marer, som jeg,
fordi hand ikke har villet troet mig; Den kloge
Mar, han har selv klaget for mig, at han er bleven
Mareriddet mange gange, og vil dog ikke troe, at
der er Marer til.

Findanus.

Jo, han skal vel give tabt, inden vi slipper ham.

Leander.

Alt jeg jo har fundet til den Sygdom, som mand
gemmen'ig nefner Mareridelse, kand jeg ikke negte,
men at det henger saaledes sammen, som J nu siger,
det skal aldrig nogen indbilde mig, gid jeg havde
ikkun den gamle Bog, saa skulle J see, hvad Mare-
ridelse er, om jeg ret kand huske, saa kaldes det een
Green af den fallende Spot.

Sim:

Simplicius.

Gud bevare mig, det kand vel være, dog synes mig, det ikke at være saaledes, det kommer jo paa en, naar man ligger Lys-vaagen, og det gandskele-
geme betynges, ligesom det kunde være en stor Søf-
Meel, der laae langs paa een.

Findanus.

Ja, det maa du sige med Sandhed, mand er ikke capable at velte det af sig, om mand vilde end saa gierne.

Faustinus.

Her udi tør jeg holde med eder, herpaa skal det være Knap, at Leander skal kunde foregive noget, som han kand bestaae med for os.

Simplicius.

Det skal han ikke kunde gjøre, thi mig er fortalt en Historie af en smuk gammel Mand her om, hvilket der dog maa virkelig være noget om: Denne Mand har fortalt, ikke for mig allene, men for flere andre, hvorledes hand mange gange blev riddet af Maren, og han vidste ikke noget Raad derfor, omfider kom een anden, og gav ham det Raad, at han, naar han opstod, skulle tiende og tye iflæde sig, og saaledes blive taus den heele Dag, saa kunde han faae at see, hvem der var den Mare, som havde riddet ham, derpaa hender det sig, at han en Morgen, som han var riddet om Natten, gjorde som sagt er, og stod stilltiendes op, og forblev ved sin Taushed; Imidlertid kommer hun, som havde været Maren om Natten, og vilde tale med ham, men Manden forblev alt ved sin Taushed, maaskee han vilde, at hun just skulle være dend
re, om et Øyeblik kommer samme igjen, og gior

Spørsmaal til ham, men han vilde endda ikke tale med hende. Sidst og tredie gang kommer hun igien, og beder ham, for Guds Skyld at tale, ellers var hendes Liv i Fare, hvorpaa den gamle Mand spørger hende ad, hvad skæder dig, og svarede hun, jeg er færdig at revne, og har samme Mand fortalt, at der stod en Bæk Vand hos hende paa samme Tid, eenhver Kand vel forstaa, hvad jeg meener.

Leander.

Endren lyver du nu, eller en anden har fundet brav Lyve for dig, har du selv digtet dette, da maa du have en god Pose at tage af, og har andre sagt dig det, da maa du være en Saabe, at du vil troe saadant Narre-Toy.

Findanus.

Du bider ham saa kort af, han fik ikke Tid, til at sige sin Mening ud til Ende, lader os høre hvorledes det gik af med dem Begge.

Simplicius.

Det har intet at sige, at han forekom mig i min Tale, om jeg kunde faae saa meget Rum, at jeg maatte fortælle det ud, da siger den gamle Mand til hende: Saa er du og en Mare. Hvorpaa hun svarede, det er endnu got bestilt, nu bliver jeg aldrig mere.

Findanus.

Jeg har ellers hørt, at, naar nogen fornam saaledes til Maren, han da strax, naar han vaagnede, eller og imedens han plaages af hende, skulle stefne hende, til at møde om Morgenen for at laane endten et eller andet, saa skulle hun og blive aabenbaret

Leander.

Jeg gider ikke talet med eder meere herom, thi alle

alle denne Sludder er meget daarlige, ja meget vanvittigt og udueligt Tøny; Imaa fortelle hvad I vil, saa fandt det aldrig være mueligt, at et Menneske, som engang af den almægtige Gud er skabt, fandt enten selv, eller af andre omdannes, som I nu siger.

Findanus.

Min Mormoder har og fortalt, at hun laae en Vinter i Seng hos en gammel Pige, hvilken var mistænkt for, at hun skulle være en Mare, hvad havde hun at gjøre, hun sætter sig fore, at passe hende op, hun holder Lys tændt den hele Nat, imidlertid bliver denne gamle Pige ligesom steen-død i sin Søn, da nu min Mormoder fornåm dette, passede hun des noyere paa, og gjorde hun sig de Tanker, at hun var borte for at ride nogen, om en Dimes Tid kommer hun til sig selv igien, og lod sig see ligesom en Muus der gik op til Munden paa hende, og forsvandt samme Muus i et Øyeblik: somme vil meene, at det er Siælen som saaledes gaar bort og betynger andre, og gemeenlig treffer det paa een som hun har Eier.

Simplicius.

Den samme Historie har jeg ogsaa hørt, men ikke saaledes, det er mig so: talt, at det skal være tilbraget sig i en Baage: Stue, hvor endeel Ungdom vaagede over et Ligg, og en af Pigerne imidlertid blev en Mare og blev, ligesom du før sagde, ligesom død, men da Musen kom til Munden paa Mennesket, blev den hindret, at gaae ind i hende, med et Tørklæde, som de lagde paa Munden af hende, og da de saae grandt til om en kort Stund, var Pigen gandske død.

Lean

J tænker virkelig feyl begge To, man har nok hørt saa hastig en Død sør, men monne de ikke ogsaa kunde qvæle hende, naar de paa saadan Maade tildekkede Munden, ja maaſkee Næsen var ikke frie, og til med, dersom det skulle være Sielen, som saaledes i en Muses Skikkelse, efter at den havde været borte, for at betynge andre, kom igien for at beboe Legemet, da er jeg vis paa, at hverken et eller andet kunde hindre dens Billie, og, at somme vil mene, at Maren ridder meest dem, som de elſke, fand jeg ikke heller bifalde, thi det er gandske vel bekiendt, at mange af Qvindekønnet klager over samme Skæbne; Thi holder jeg det gandske umueligt, at et Menneskes Siæl fand saaledes gaae bort, og komme igien, og bilder jeg mig ind, dersom nogen klemte Sielen af dig, at den kom aldrig mere til dig igien.

Eusebius.

Nu fand jeg ikke tie længere, nu har J plagget Leander nok med eders Løgnagtige Historier, men for at vise eder, at Leander farer med Sandhed, vil jeg først spørge eder, hvad J slutter om denne Forandring, som J saa hardt har paaſtaaet i denne Aften, om den er naturlig, af Gud, eller af Dievelen.

Simplicius.

Det veed jeg ikke, vil J tage hans Partie an, da fand det gierne lade sig giøre, at vi ſaaer tie; J har gaaet længere i Skolen end nogen af os.

Eusebius.

Dersom du tænker, at den blotte Natur fand
giøre

Siore saadant, da tager du herudi virkelig feyl, thi aldrig er nogen enten Antipathia eller Sympathia, som ere optegnede og befunden som Miracler i Naturen, mægtige til at udrette saadan Forandring.

At jeg maaskee har gaaet længere i Skole, end nogen af eder, er vel og sandt, dog skulle jeg tænke at I og saa lenge har siddet inden for Skoledøren, at Jenten har selv læst, eller i det mindste hørt andre læse den første Articul i Catechismo: Bekiender vi ikke i den, at Gud haver skabt alle Ting til sin Ære, og Menneskets Nytte, vi bekiender jo, at Gud ikke allene har skabt alle Ting, men og at den gode Gud lader os hver Dag see Prover paa hans Allmagt, i det handnaadelig opholder og vedligeholder det som hand eensgang haver skabt.

Hvo som nu er af samme ugudelige Mening, som I i denne Aften har ladet høre; Hand maa vide, at hand overgaaer mange Hedninger i Vandkundighed og Overtroe; Ja den, som vil paastaae, at det omtalte løgnagtige Ube-Kram, enten er, eller haver været, er skyldig i Guds Bespottelse; Hermed negtes jo Guds Forsorg, ligesom Gud ikke agtede paa det Creatur han eensgang haver skabt, da dog ikke en Spurre falder til Jorden, uden Faderens Villie, som har talt vore Hovet-Haar; Matth. 10. Bærer da den gode Gud Omforg for det Haar, at ikke et af dem forkommes Luc. 21. Hvormeget mere bør vi da forlade os til, at det gandske Legeime, hvilket Paulus bærer med denne Titul, at han kalder

der

der det Guds Tempel, skal af den barmhiertige Gud blive bevaret. 1 Cor. 6. Alle Siæle ere mine, saa vel Faderens Siæl, som Sønnens Siæl, de ere mine, siger Herren ved Propheten Ezechiel. Ezechiel 18. Skulle da nogen Christen Siæl, som er døbt, samtykke med eder herudi, det være langt fra; Jeg læser vel om den mægtige Konge, Kong Nebucadanosar, at han til en Tid blev vdmnyget, saa at han lignede et Umælende, i henseende til sin Ophold og Ufornumstighed, men det fandt ikke sees, at han paa Legemets Begne blev i nogen Maade omdannet, ikke heller, at hans Moder var skuldig herudi, men det var en Straf for hans store Hovmodighed.

Fader os derfor ikke elste Banvittighed, og troe alle Ting. Thi hvad Deel haver en, som troer, med en Bantroe. Hvad sig angaaer den Historie om de tre ugudelige Skioget, da tør jeg vel tilstaae, at Djevlen er megtig i Bantroens Børn til en Tid; Det fandt vel være, at der har været slige ugudelige Mennsker til, ja jeg vil ikke heller negte, at saadant et forhærdet Menniske fandt jo af Sathan blive haardere, at Fødselens Smerter og Væer ikke bliver agtet for noget, endskiont de dog fandt være naturlige; Men dette maa saadanne Sathans Abefatter og TroldomsEiffere vide, at, om den korte Pine, i saadan Tilfald, kunde paa denne Maade lettes noget, maa de igien frygte for den ævige Pine, som Gud truer alle Syndere med hos Propheten Esaiam, naar han siger: Esai 65. De skal forbandes; I de maa være visse paa, at da, efter Pauli Skrivelse bliver til ævig Tid forskud-

te, da Ordene saaledes lyder, at saadanne Af-
guds Dyrtkere skal ikke arve Guds Rige.

Og om det skulle være troligt, at saadant et
Ulvestun skal være seet, da er det vist nok, at
Fanden, som er altid slittig, i at eftersiøbe et
Menneskes baade timelig og ævig Bessærd, er
mægtig, at aabenbare sig udi alle slags Bespen-
ser, men at et Menneske kand være en Ulv, og
gaae paa fire, som et Umælende, kand dog ikke
her af i nogen Maade sluttet.

Hvad sig Mareridelse angaaer, da er det vir-
kelig et slags Sygdom, og bliver samme nefne
med dette Navn e contrario, og kand samme
Svagbed have adskillige Aarsager.

Den første Aarsag her til, kand mand uden
Fare slutte, at Melancholie kand være. Den
anden Aarsag kand være, at man undertiden
endten fortærer formaget, eller noget andet, som
mand ikke er vaant til, og derpaa strax legger
sig, da det dog heder (post cœnam stabis,
vel passus mille meabis.) Den tredje Aar-
sag er, at mand undertiden legger sig paa Ryg-
gen til Søvn, og med et lidet, eller inter Ho-
vedgierde;

Denne Sygdom begynder i samme Øyeblik,
som Sønnen falder paa, saa at enhver synes, at
være vaagen, formedelst Smerten, som følger
med, og i sær, af de synderlige Drømme, som
under samme kommer for, ja saa betydelige, at
mand et heelt Aar omkring kand ihuformne dem.

Denne Sygdom kand og forarsages ved fore-
meget, og unøsttig vaagende, thi der af kand og
Søv?

Sønnen blive dis haardere. Denne Svaghed bliver af Lægerne nefnet incubus, og det ikke ubillig, dog qualimodo, af det, at mand synes, ligesom det kunde være en Ambolt, som laae paa een.

Nu skulle jeg troe, at I skulle tage dette op for Sandhed, som nu er sagt om det andet Spørsmaal. Skulle nogen ville mene, at Dievelen kand gjøre denne Forandring hos et Menneske, som maasse, der tør vel findes de, som herpaa ikke tør svare noget vist. Da kand det re efterfølgende tiene ham til Overbeviisning, at det og ikke er gjorligt.

Da strider denne Mening ogsaa imod Guds Almagt, og til med er jo den Historie, om de Egyptiske Froldekarle, en hver bekiendt, hvorledes de ikke kunde skabe et af de mindste Creature, men maatte tilstaa, at det var en Gierning, som en almægtig Gud allene kunde gjøre, nu, a minore ad majus, var det umueligt for Sathan, at danne et Luus af Støv, er det endnu vanskeligere for ham, at omdanne et Menneske, som er det fornemste af alle siuntlige Creature, paa Jorden, ja er den helliglands Tempel, hvilken Guds Søn har saa dyre kjøbt. Derfor beleer Viismanden samme Roglere, og siger, at de haansig, det er med deris egen Skam og Foragt, bleve overbeviiste, i det de selv bleve syge af en latterlig Sygdom. Hvorfore jeg ikke kand rettere domme om alle de, som ere af Meening med eder i denne Discours, end at de bør belees, og noyes med denne Overbeviisning som nu er gjort. Simø

Simplicius.

Hand gjør sig dog ikke vred, fordi vi haver
drevet Eiden hen, med denne lumpen Discours,
jeg har aldrig haft de Tanker, at der er, eller
haver været noget saadan Tøy til.

Findan.

Jeg ikke heller, men det skeds alleneste, for at
høre, om Leander ville staae fast, eller ey.

Leander.

Ja det er ligemeget, paa hvad Maade det er
skeer, det lakker ad, at jeg saar fiore hjem, imes-
dens jeg ingen Bagfragt foræmmer til, uden
denne Pøse fuld af Eogn.

Eusebius.

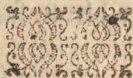
Gud give, at der sandtes ikke flere, end 3
Ere, thi Verten har været lige saa got, som 3
andre, der gif syge af denne Frygt, saa maa-
skee, det kunde vel lade sig gjøre, at mand kun-
de faae dem overbevist, endten med dette, som
nu er sagt, eller med nogle andre Skriftens
Ord.

Men førend vi skilles ad, da vil jeg sige eder
nogle enfoldige Raad, saavel for Barulven som
for Maren. Da bliver det raadeligt, at den,
som gaaer syg af Frygt for Barulve, bør, saa
meget mueligt er, holde sig hjemme, og ikke,
endten af Forevidenhed, eller Dumdriftighed,
Easte sig selv udi Sathans Favn og Barm; Thi
naar et Menniske gaaer hen paa ulovlige Steder,
foretager et eller andet ugudeligt Verk, fand
det gierne tildrage sig, (i sær, om han af Dill,
eller Brendeviin, er bleven saa Dyt,) at han,
udi

udi det naturlige Mørke, fandt af den aandelige mørkhedens Første blive forblindet, og forstrefket, ja undertiden af sin egen Skygge. Ja, han maa betragte sin Troes trende Articuler, og ikke glemme D. Luthers liden Bøn, naar han med saadan Børge har forsiunet sig, saa fandt han være vis paa, at ikke alle de mange tusinde onde Aander, som i Luftten sove, skal i nogen Maade tilføye ham nogen Skade, eller hindre ham paa sine retfærdige Bøye.

Den, som plages undertiden af Mareridelse, fandt beskyldes selv at være Marsag der til, og maa dette tiene ham til en liden Undervisning; At han for det første skyer Marsagerne, som før er meldt, nemlig, at han ikke legger Bind paa formeget af Melancholie, ikke heller fortærer formeget, eller er formeget nysgierig efter et, eller andet, som han ikke nyelig har smaget; Og holder jeg for, at den Søn, man paa den venstre Side faaer, skulle nogensinde være den sødeste: Men frem for alt dette, er endnu Bønner de beste at sove paa, thi ved Bøn, og Guds Naadkaldelse, bliver Stælen stillet tilfreds, de onde Aander jaget bort, og en hellig Engel os sendt igien, som vogter baade Siæl og Legeme, at os ikke noget ondt, endten vi sove, eller vi vaage,

skal vederfare, og vil jeg ønske eder alle det samme af Hjertet,
 far vel.

1969.

